

et a jómó-
agukat itt,
ten hozzá-
nyos, hogy

am a szót,
míg egy
esterségem
agyapámat
állásából,
ndottam a
n és hogy
eladtam
ennivalóm
Aféle kis
ta 16-17
p fia voi-
reztem ma-
jék, ments
álltam be,
gy cipőke-
megálltam
jőisten ke-
nak nagyon
n egyszerű
pár cipőt
esen kell
többet, se
abad köpni
a is, hogy
A sokból

Caleta
(u.) 24.
1302

phatók:
bvetek
os!

árugyár
(Szappan-u.)

atos lemez
Lei 75-
Lei 68 20
" 61-40
" 54-60

" 47-80
Cluj.

2-13

lönféle
ben
ndelés,
minden
1297

& Co.
al. Vict.
1-49.

elem!
2136-1

zat
atok és
szítését,
st, ma-

szin-
kozme-
phatók.

iska
varban.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop. - Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Híber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI LAPILAP

Lejárt
1071
249/19
Tek.
Hermann Goldschmidt urnak
1. Wollzeile 11.

Előfizetési árak

Romániában	
Egész évre.....	320 lei
Félévre	170 lei
Negyedévre	90 lei
Egy hónapra.....	30 lei
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 1 lei 50 bani	
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	25 ct
Egy szám	1 ct
Jugoszláviában	
Egy hónapra	20 dinár
Egy szám	1 dinár

V. évfolyam, 37. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. sevát 19.

1922. február 17. Péntek

Permisz és vám

Az a jó isten őrizzen meg minket a gyakori kormányváltástól. Nekünk ezek a változások jót ritkán hoznak, annál több bajt, fennakadást, megkezdett dolgok lebontását és újrakészítését. A minap az új vasutügyi miniszter nyilatkozata kapcsán állapítottuk meg, milyen kellemetlen ez a folytonos változás, az állandóság-
nak ez a hiánya: amikor az előd már kidolgozott tervekre épít s már meg is kezdte és sinekre tolt a dolgokat, jön az utód és mindent felborít, mert ő is meg akarja mutatni, hogy érti a dolgát és eredeti gondolatla-
lakkal akar tündökölni. Az eredetiség nem volna baj, de baj a szakadatlan, megállás nélküli való eredetiség: a változás folytonossága itt ott már az anarchia határait surolja. Olyan országnak, amelynek a felépítésre van szüksége, mondhatatlanul káros az ilyesmi. Am teremtse át a kormány a maga képére és hasonlatosságára a dolgokat, de tegye ezt úgy, hogy az átmenetet meg se érezze az ország. Kétségtelen hogy az előző kormány rendeletei és rendelkezései nem voltak épenséggel eszményiek. Bizonyos, hogy ez a kormány sem tudja majd az állapotokat odáig juttatni, hogy ideálisak legyenek. Ha javítani akarjuk a dolgokat, változtatni kell. Itt van például a kivitel és a behozatal kérdése, itt multhatatlanul másnak kell következnie, mint ami eddig volt. Nagyon helyes, hogy a kormány is másként akarja s a kivitel és a behozatal rendjét újra szabályozza. De semmiképen sem helyes a mód, ahogy ezt megcsinálják. Napokra megállítják az ország vérkeringését, megállítják a határon a vonatokat, lélek az ajtón se ki se be, amíg a miniszteri rendelet az új rendről elkészül, nem mehet ki és nem jöhet be semilyen portéka.

Furcsa ez és képtelen. Mintha az orvos arra az időre, míg a diagnózist megcsinálja, megállítaná a beteg szívverését és pulzusát, hogy tisztában tudjon gondolkodni. Am szabályozzák az árukivitel, kössék újrendhez a behozatalt, de ne állítsák meg az életet egyetlen pillanatra sem, ne torlasszák fel a vagonok ezreit a határállomásokon és a hajókat kikötőkben, mert az ilyen rekedés, ha csak néhány napig tart is, súlyosan megboszulja magát. Az utóbbi német vasutassztrájkáról, amely egy hétig tartott, azt jelentették, hogy kétféle kárt okozott az államnak. Nos nekünk nem szabad kormányváltásokkal megállítani a vonatokat, nem szabad miniszteri tollvonással sorompót rakni a határra, elég bajunk van nekünk a hófúvással és a vasutak elégtelenségével.

A kivitel és a behozatal eddigi rendje valóban türethetetlenül rossz volt. Természetes uton már nem is lehetett hozzájutni kiviteli és behozatali engedélyhez, a termelőnek, a gyárosnak, a kereskedőnek súlyos pénz- és energiaáldozatot kellett hoznia, hogy hozzájusson és ha már az engedélyt megkapta, a vagonot kellett kisérgetni és ha már a vagonot megkapta, legyen hivatalnok, aki intézkedik az elindításhoz és legyen lokomotív, amely ne vonatkodjék magával vinni a vagonot. Valóban a kereskedelem szabadsága követeli meg, hogy ebben az országban másképpen legyen és nemcsak a kereskedelem szabadsága, de az ország létérdeke is. Mert csak úgy jöhet magához az ország, ha min-

denki számára lehetővé válik, hogy termékeit külföldre juttassa és mindenki számára szabaddá válik az út, amely a külföldről idevezet. A permisizpanamának és az engedély-
odjesszének meg kell szünniük, meg kell szünni annak a rendnek, amely csak a nagy vállalatokat, a nagy kifizetőket és a nagyvágókat tartja szalonképesnek a kereskedelmi minisztérium és az illetékes hivatalok előszobáiban. Ha a kormány igazán konszolidálni akar, meg kell hogy teremtsen a tisztesség korszakát és meg kell hogy engedje mindenkinek, akiben hozzávaló képesség van, hogy az országot felépíteni segítsen.

Ami a vámokat illeti, súlyosan át kell vizsgálni minden eddigi tételt. A magas vámtételek képtelenek, mert agyonütik a kereskedelmet és agyonütik a termelést. Ne azzal dicsekedjék a vámhivatal, hogy nagyobb a bevétel, hanem azt mutassa

ki, hogy nagyobb lett a forgalom. Eddig az volt itt a jelszó, hogy kis forgalom és nagy haszon. Ez a jelszó abszurdum. Ha lehetővé teszik a nagyobb forgalmat, a haszon is megnagyobbodik. Igenis sujtásuk nagy vámtételekkel az országból kivitt nyersanyagokat, de mentsék fel a vámok és illetékek alól az itt készült ipari cikkek és a feldolgozott termékeket. Képtelenség, nem egyszer megirtuk már, hogy mi öröletlenül szállítjuk a gabonákat külföldre, holott csak Erdélyben kilencszáz malom van, amely nagyszerű felkészültséggel állani képtelen, mert nem kap örönliváltót. Bizonyos tehát, hogy szükség van gyökeres változásra, de ezt a gyökeres változást semiképpen sem értjük úgy, hogy a gyökereket is ki kell húzni, ott is ahol életképesek. Ami jó maradt a régeből, arra tovább kell építeni, abba tovább lehet plántálni, mindent felborítani nem muszáj.

Benes felhasználja az alkalmat, hogy Ausztria segélyüggyében tárgyaljon és közvetítsen. Ennél súlyosabb feladatra is vállalkozott,

közvetíteni fog Anglia és Franciaország között,

hogy a közelmúltban keletkezett ellentétek kiegyenlítődjenek. Egyike ama ritka eseteknek, amikor egy kis nép politikusa nagy népek konfliktusában ajánlkozik közvetítőnek. Amilyen tehetséges európai politikus Benes, töle nyilván nem veszik rossz néven a vállalkozást.

Az angol-francia antant kérdésében nem is érdektelen fél s kétségtelen, hogy érdeklődése inkább a francia érdekszféra irányában van, mint az angoléban. Hogy Amerika résztvesz-e vagy sem, még mindig nem tudjuk biztosan. A „New York Herald” párisi kiadása jelenti, hogy

Harding einök válaszigyéké már elkészült, holnap kézbesítik az olasz kormányának.

Hivatalos helyen azt hiszik, hogy Harding válasza ez: Jóllehet az Egyesült-Államok e pillanatban nincs abban a helyzetben, hogy a meghívást elfogadja, mégis érdeklődik amaz általános kérdések iránt, amiket a konferencián tárgyalni fognak. Más-különbben Amerika is hajlandó a legjobb erővel Európa gazdasági újraépítésében résztvenni. Harding válasza rövid és diplomatikus. Minden vonatkozást az európai kérdések dolgában kikerül. Azt hiszik, hogy mégis csak elküldik az amerikai delegátusokat is Európába. Az angol sajtó után most az olasz sajtó támadja hevesen a francia kormány szabotázsát. Poincaré kifogásai nem helytállóak.

A versaillesi szerződést már több londoni és párisi konferencián megbeszítették,

nem lehet tehát többé beszélni a békehatározatok érintetlenségéről. Ami Oroszországot illeti, épen Génuva lesz az, amely a szükséges biztosítékokról gondoskodik, ha a világ újra fel akarja venni a kereskedelmi összeköttetést. A csehszlovák sajtóiroda londoni szikratávirata megerősíti azt a jelentést, amely arról szól, hogy Lloyd George az alsóházban nyilatkozott a génuai konferenciáról és kijelentette, hogy március nyolcadikán okvetlenül megnyitják.

Megállt az óra a magyar parlamentben

Az Uj Kelet tudósítójától.
Budapest, febr. 16. A nemzetgyűlés tegnapi ülésén Bródi Ernő, utána Gömöri György szólalt fel, kinek beszéde közben az ellenzék sorából észrevették, hogy az elnök felett az óra áll.

Hallatlan — kiabálták a képviselők. — Ez még nem fordult elő a magyar parlament történetében. Megállították az órát.

Ruppert beszéde alatt a képviselők a folyosóra tódultak. A megegyezés már közel volt, de mégsem következett be.

Bethlen miniszterelnök este 9 órakor érkezett a parlamentbe és átadta s kormány válaszat az ellenzék követeléseire. Apponyi amikor a válaszat átvette, semmi egyebet nem mondott, mint hogy:

— Rendben van!
Elnök utasítására azután az órá

Benes közvetít az angol-francia konfliktusban

A csehszlovák külügyminiszter tárgyalásai Londonban. Ausztriát újabb megalázás érte. Harding válaszat holnap kézbesítik Rómában

Az Uj Kelet tudósítójától.
Az európai kormányok válsága nyugtalanítja most a világpolitikát. Az olasz krízist még mindig nem lehetett elintézni. Ausztriában részleges pénzügyi válság van. A portugál kabinet az ország súlyos gazdasági helyzete következtében visszalep. A német kormányt a vasutasztrájk miatt felborulás fenyegette. Mint megirtuk, az elmúlt napokban négy bizalmatlansági indítványt nyújtottak be a német birodalmi gyűlésen, bár a szavazást elnapolták, az indítványok tárgyalását elhalasztani nem lehet. A helyzet Németországban kritikus volt. A kormányt támogató pártok és a néppárt kiküldöttéi ma megjelentek Wirth kancellárnál és a bizalmatlansági indítványról tárgyaltak vele. Azt hiszik, hogy a kormány mégis megkapja a többséget a szavazásnál. Ezzel az optimista jelentéssel egybehangzón hír érkezik arról, hogy

a Wirth-kormány állása megrendültnek nem tekinthető.

Az angol kormány helyzetét a keleti zavargások és az ir probléma fellángolása teszi nehezzé. Belfastból érkezett távirat szerint tegnap újabb heves összeütközések voltak a katolikusok és protestáns hívek között. Számos sebesült az áldozat. Tudni kell, hogy ez a vallásháború egyuttal súlyos felfogásos harcra, a katolikusok egytől-egyig sinnefinták, tehát forradalmárok, a protestánsok közelebb vannak az angol álláspont-hoz, ezek azok az elprotestánsított irek, akik Ulster négy északi grófságában laknak.

Ausztria helyzetét rettentő gazdasági válsága súlyosítja. A kis ország pénze egyre züllik, már hetvenkétféle papírpénz van forgalomban, úgy látszik a külföldi kölcsönök sem nagyon segítenek rajta. E pillanatban három helyről kap nagyobb hitelösszeget a német-ausztriai köztársaság. Csehszlováktól négyszázmillió szokolt, Angliától kétféle millió fontot és Franciaországtól még meg nem határozott összeget. Pénzügyi körökben azt remélték, hogy a kölcsön-

nők hírére a valuta- és a devizapiacra ocsóbbodás következik be és az élelmiszerek árai is leszállanak. Ez azonban nem következett be. Érdekes és jellemző az angol kölesön lebonyolításának története. Young bécsi angol követ ma megjelent Schober kancellárnál és kormánya megbízásából közölte, hogy az angol kölesön első részletét még ezen a héten folyósítják. De azt is közölte, hogy

a kölcsön felhasználását Anglia ellenőrizni fogja.

Ez a hivatalos közlés nagy felháborodást keltett a bécsi politikában. A lapok egyöntetűen tiltakoznak a megalázás ellen, még a mérsékelt „Neue Freie Presse” is tiltakozik és azt írja, hogy Ausztria szerencsétlenségét kihasználják és úgy bánnak vele, mint egy gyámság alá helyezett.

Ausztria siralmas helyzeténél már csak Oroszország helyzete siralmasabb. A nyugati népek kezdik csitítani a lelkiismeretüket és már kezdik felvetni a kérdést, ki az oka az orosz éhínségnek. Mintha már hallottunk volna hasonló vitatkozást, öt évig folyt le és így hangzott, ki az oka a háborúnak? A párisi „Temps” az orosz éhínséggel foglalkozva megállapítja, hogy az orosz nép pusztulásának a szovjetrezsim az oka.

Az éhezöket a múlt év szeptemberében még meg lehetett volna menteni,

de a szovjetkormány nem engedte meg a külföldi államok képviselőinek a segélyakciónak a helyszínre való lebonyolítását, ez természetesen bizalmatlanságot eredményezett és magután vonta a katasztrófát. Lehetséges, hogy ezt a súlyos emberi kérdést is Génuva elé viszi a világ, ott majd tisztábban fognak kibontakozni a részletek. Talán az is, hogy ki a felelős. Ha ugyan van felelős. Amikor éhezö milliókon kell segíteni, nem lehet etikettkérdéseken megsértődni.

A génuai konferencia előkészületei különben változatlanul folynak, Benes csehszlovák miniszterelnök ma Párisból Londonba érkezett, hogy Génuát megbeszélje.

előre igazították. A megegyezés meg-hiusultnak tekinthető.

A Károlyi-per

Budapest, február 16. Károlyi Mihály gróf vagyonekvezési perében a védő ellenbizonyítékokat nyújtott be. A bevezető részben Károlyi szerepéről többek között a következőket mondotta:

— Kiállthatnak rám átkot, de azon tényt még az ellenségeim is kénytelenek beismerni, hogy mindig önzetlenül jártam el és milliárdos vagyont hagytam ott, amikor 4000 frankkal a zsebemben hazából menekültem. Amióta hazátlan száműzött vagyok, azóta is mindenütt nemzetem jövőjén fáradoztam, nemcsak magamnak, gyermekeimnek, hanem a nemzetnek is tartozom azzal, hogy perem folyamán bizonyítékokkal összerajtom azon vádakot, amelyen keresztül az októberi demokratikus átalakulást akarják megsebezni. Ennek során felvonulnak olyan tanúk, akiknek egy része ma átkot kiabál felém, de amikor én voltam hatalmon, a leg-hangosabban hozsanáztak.

A per tárgyalása május 8-án kezdődik, amely elé politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek.

Amerikai munkárányok Palesztinában

Jelentés egy csodávaros építéséről

Az Uj Kelet tudósítójától

Aki még most sem látja Palesztina jövőjét, az nézzen arra a darab területre, amelyet nagyszerű fényesörök világítanak meg Tel-Aviv alatt. A zsidó törekvés célbiztosága Tel-Avivban mutatkozik meg teljes erejében. Mit jelent a tel-avivi építőmunka, arról multat-egesztelő sorok vannak egy erről szóló jelentésben. Hack Michael építő-mérnök írta a Jüdische Press-Zentrale-nak ezt a jelentést, amely lényegtelen elhagyásokkal így hangzik:

— Tel-Aviv a legérdekesebb experimentum, amellyel az itt dolgozó architektus találkozhat. Csak Amerika mutathat fel hasonló fejlődéseket. Alig egy maréknyi ember fogott össze 1910-ben, hogy Jaffa északi részén villatelepet létesítsen. Jaffához tartozónak terveztek a telepet és nem csak hogy a háromemeletes házak építésére nem gondoltak, de még boltot sem engedtek nyitni az új telep körzetében. Alig egy pár esztendő, kiépült a Herzl-ut és áll már a tekintélyes külsejű gimnázium is az út torkolatánál. A Rothschild-boulevard, a mostani város-háza, néhány utca, amely a zsidó óvárosba, a Neue Zedekbe kanyarodik — körülbelül ez lett volna az új telep bordázata. A Liliom-utcába és a Nachlat Benjaminban még most is láthatók apró házaeskák vasrácsos ablakkal. Ezek valamikor Tel-Aviv periferiájában álltak. Most a centrumban vannak és ami még nem régen új volt, ma már az óvárosba tartozik. És mindez tizenkét esztendő alatt történt. A Balfour-deklaráció egészen új helyzetet teremtett. A toleráltak váratlanul egyenlőjogúakká lettek, a bérlőkből tulajdonosok és ott, ahol a cionizmus színtézisét és határait a galut nemzeti munkájában találta, új utak és új kapuk tárultak fel és nincs hely Palesztinában, ahol e periódus befolyásának nagyobb lett volna a fontossága, mint épen Tel-Avivban.

Tel-Aviv legszelebb és leghosz-szabb uttaste az Allenby-ut, amely 1615 méter hosszú, amely enyhe lejtéssel a tengerpart felé húzódik és a tenger vonalán már mint körút folytatódik. Ennek az utnak végén sziklás talajon, — de félig a tengerben — épült fel a strand-vendéglő, továbbá a masszív vasbetonból épített két fürdőpalota. Magát az uttastet is betonozták. A munkát szakértők vezetése alatt chalucok végezték. Az építőmunka megszakítatlanul folyik. Az uttastet végesvégig egyemeletes házak és kétemeletes bérkaszármák szegélyezik, itt-ott vannak még fabarakkok is. Egy nagyobb munkáscsoport a zsinagóga alapjait építi. Ezerkét száz ember fér majd el az új templomban.

Egyszázharminc épületet emeltek egyetlen esztendő alatt. És nem is szakmunkások végezték ezt a grandiózus munkát, hanem doktorok, mérnökök, diákok és leányok. Mindenki dolgozik és mindenki épít. Öreg emberek ülnek az ujonnan megérkezett chalucok között és követ törnek, finomabbra, szemesesebbre, mint a gép.

Hirtelen megérkezik a munkásezred valamelyik osztaga, Reggel harsog már a vezényszó és fiatal barnaképi, khaba öltözött fiúk taligákat tolnak vagy a földet hasítják ásóval, szekerével egy új ut számára, amely a főt irányából a homokos külsőrészek felé fut.

A város képe állandóan változik. Üres, sivár helyek egy éjszaka alatt megépülnek és sátrak, meg barakkok állnak ott, ahol tegnap este még semmisse volt. Mindenki a tenger irányába törekszik. A házak és az utcák

Az ir kérdés és a cionizmus

Ir diaszpóra és ir jisuv

Írta: Leó Hermann

Az irek helyzetét lényegben az határozta meg, hogy ez a népfaj saját országában is másodrendű ember volt, és maguk az angolok alárendelt osztályként kezelték őket. Az angol bárók nagybirtokait az ir paraszt kis földesekből hasították ki és nagyuralommal koncentrálták. Évtizedekig folyt ez a kisajátítási munka és egy tempóban a földfosztással történt az irek kivándorlása saját hazájukból mindenfelé, ahol angol lobogó alatt éltek az emberek, vagy olyan helyekre, ahol angol szó hallatszott, de az Unió lobogója lengett, Délafrikában, Ausztráliában és Északamerikában nagy tömegekben él az ir nemzetiség, amely az idők során nemcsak számbeli tekintélyre tett szert, hanem politikai tulsulyra is. A széjjelzúrodottságban élő ir nemzetiség befolyása jóval nagyobb annál, mint amit az anyaországban élő irek politikailag az angolokkal szemben elérhettek.

Az angol főuri osztály beszivárgása Irlandba a régi nemzeti nyelv és kulturának elvesztését, alamerülését jelentette. Az ir nyelvet ma nagyon szóróvatosan beszélék már az ir szigeten, régi szövegek, amelyeket csak kutatók és tudósok olvasnak, azonban ébren tartották e nemzet különvalóságát. Könyvek és újságok, amelyek az ir függetlenséget propagálták, már nem íródhattak ir nyelven, mert az uj generáció nem ismeri. Angolul kellett harcolniok Anglia ellen. Az ir nemzet szellemi nagyságainak legjavát kénytelen volt az angol nemzet szolgálatába állítani, még a legnemzetibb foglalkozás, az angol irodalom is magába szívta az alamerülő nemzet kitűnőseit, Bernhard Shaw is ir származású.

De ha az ir diaszpóra számban és anyagiakban erőteljesebb is, mint az „ir-jisuv”, ez a diaszpóra mégis úgy érzi, hogy nemzeti erői ott gyökereznek Irlandban és hogy a nemzeti és kulturális élet újraéledését csak az anyaországtól lehet elvárni. Az ir galut szívósan, erősen, önfeláldozással támogatja a régi otthon ujjáépítését, a nemzeti gondolat ir földön való beplántálását, a nemzeti nyelvnek ujjáélesztését és a nemzeti művészet és irodalom fölfrissülését.

Bizonyos, hogy a nemzeti felismerés még nem szívárgott be az ir diaszpóra minden részébe. De magában Irlandban is vannak egész pártok, amelyeket a nemzeti tudat nem hatott még át, amelyek annyira az asszimiláció gondolatköreben élnek, hogy abból kikászolódnok szinte lehetetlennek látszik.

Az ir mozgalom voltaképp egy kis csoportból indult ki, egy ugynevezett rendből, amely később szervezetté fejlődött, a szervezet politikai párttá, a párt maga azután népmozgalommá terjedt. A párt természeténél fogva külső és belső ellenségeket termelt ki magából. Vannak emberek, akik azt mondják, hogy nemzeti függetlenség nélkül

mind ide húzódnak. A zsidó temető mögött hatalmas kémény meredezik a felhők között. A mészakógyár kéménye ez, hasonló nagy tüzem Európában is kevés van.

A fejlődés nem ismer itt akadályokat. A homok, a víztelenség már nem akadály. A Waad csatornákat épített és a homoksviatag rövid idő alatt megépült. Kaufmann építész terveket készített egy új városrészhez és a projektumot a Waad Hazirim már jóvá is hagyta. Rövidesen hozzá fognak az építéshez és előreláthatóan Tel-Avivnak ez lesz a legszebb negyede. Három parallelon kereskedők, orvosok és tisztviselők gyönyörű házakat építtetnek. Tágas terek és parkok törnek meg az utakat és a telep legmagasabb pontján nagyarányú szanatóriumot építenek már a közel jövőben.

között szakadás állott be. Amikor Griffith Angliától békeajánlatot kapott, az ir nemzeti tanácsban, amely egy pártkongresszusból alakult, igen sokat beszéltek a békeajánlat ellen, közöttük De Valera is, aki éles harcot hirdetett Angolország ellen. Csak egész kis többséggel fogadták el Griffith ajánlatát. A nagy mű mégis betetőződött az irek, az angol birodalom, a világbéke és a cionista-munka boldogulására.

Mi zsidók az ir kérdés kedvező elintézésében jó előjelet látunk.

Hogyan halt meg a „dubovai szent”

Micha Jozsef Berdicsevszky apjának tragikus vége

Az Uj Kelet tudósítójától.

Micha Jozsef Berdicsevszky halálakor megírtuk, hogy az iró korai halálához nagyban hozzájárult az a szenvedés, amit az idő nem tudott kipusztítani szívéből. Irtozatos lelki gyötrődések kínozták a nagy író apja tragikus halála miatt.

A lengyel zsidó lapok mostanában sorra közlik hiteles vizsgálatok nyomán a tragédiát, amely Berdicsevszky apját, a „dubovai szentet” áldozatul kívánta. A „Neuer Heint” című újság a következőképpen adja elő az öreg pap halálának előzményeit.

1919 nyarán, amikor Kozakov banditái benyomultak Dubova városába, a pap öreg volt, már ötven esztendeje lelkipásztorokodott a városban. Csöndes, visszavonult ember volt, mérhetetlenül szerény. Anyyra nem törődött anyagiakkal, hogy amikor leányait kiházasia-tania kellett, akkor is felesége járt-kelt, hogy a kelengyére és butorra valót megszerezze. Az öreg pap az oroszok előtt annyira népszerű volt, hogy a város molnára minden vevőjét megkerlte, hogy egy-egy zsák lisztből adjon néhány kilót az öreg szentnek. Ha ilyen módon egy fél zsákot gyűjtött, titokban elküldte a papnéhoz.

A pap tanult, irogatott, imádkozott és orvosolta hiveit. Az egyszerűbb gyógykezeléshez jól értett és néhány évvel ezelőtt, amikor sárgaláz ütött ki a városban, a pap beutazott Uman városába és az összegyűjtött néhány rubeljén chinint és egyéb lázcsillapító szereket vásárolt és maga és családja házról-házra járt és gyógyította a betegekét.

A hívők előtt csodatevő híreben állott és ez a varázsos hatalma a nép szemében nagyobbodott az 1905 év nyarán, amikor Oroszországban megindult a pogromlavina. Umanból, ahol irtozatos vérengzést vittek véghez a „fekete szájak” hordái, néhány pogrom-éhes zsvány ájtott Dubovára is, ahol a hiszékeny parasztnépet azzal akarták felláztatni, hogy a zsidók nagy vérengzésre készülnek, de ezt meg lehet egy pogrommal előzni, mondták. Néhány paraszt baltával, kaszával felis fegyverezte magát, de előbb mégis a városbíróhoz mentek és előadták azt a kérésüket, hogy a bíró jöjjön most velük a kolostorba, huzzák meg a harangot és szólítsák fel a népet a zsidók kiirtására, mert különben a keresztények esnek a zsidók áldozatául.

Achrian, a városbíró, idősebb ember volt és természetlő fogva is jóindulatú. A felzúgult embereknek azt a tanácsot adta, hogy előbb kíméljék ki, vajjon a zsidók valóban készülődnek-e a teljesen indokolatlan támadásra. A parasz-tok erre három embert küldöttek a városba, ezek széjjelnéztek a zsidók ablakai alatt. Péntek este lévén, a zsidók a heti fáradalmaktól elesigázva korán lefeküdtek s olyan józúen aludtak, hogy horkolásuk az utcára hallatszott.

Csak a dubovai pap szobájában volt világosság. A kémek visszamentek és a városbírónak megtették jelentésüket.

A városbíró kisetett, megnézte a pap lakását és amint betekintett az ablakon, látta, hogy az öreg-lelkipász-tor karosszékben ült a kialvó pénteki gyertyák lángja mellett és dudolva olvas egy könyvből.

A vár-dolog föl-megszégye-tok ped-számaikat.

Csak a meg a d-veszély fe

1919 lakását a szakosk

Nélaán lagboome hatolt a senkít n gyöngö v törték. A természetí erősitő sz

Kozák és rápara le az ágy pénz rej

— Sz feleségén nem tudó tölem, ho

Az orvosságo egyetlen kívánságy jegyet.

Ez a nyomást hitte, h megtrök zsidók, a félelemben pap ház megtelt értartókkal.

Tiso l Kozakov rohantak gyorsan a kolt és f esték, m jük fölött pap nagy

Hirtel szottak. A résen f be. Két l kerereten fegyverre segélykiál házból és banditák hogy gyil togtattak zsákmány

Mihel rátámadtak vetették t Közben p esétlen a könyörgés a banditá ölték meg vizet öntö udvaron követeltél

Az őf tért és f banditáká bírja a s teljesített vortak sz káról.

A rab kái a há ahoval fel gése és j esőndesen hősök ké hogy a h azonban lévő egyi vezetőnek a rabbi d delt, nyor másikat p

A vár a pogrom ramiát a ástak és egy sirgő többek ál bedobták

Igy a csevsvzky

A városbírónál józsiú nevűnek a dolog fölött, az umáni pogrombősök megszegyenülten elkötródtek, a parasz- tok pedig hazavitték öldöklőszer- számaikat.

Csak másnap, szombat reggel tudták meg a dubovai zsidók, hogy milyen veszély fenyegette őket.

1919 év tise beav napjáig a rabbi lakását megkímélték mindenféle erő- szakoskodásoktól.

Néhány hónappal előbb, körülbelül lagboomer táján néhány bandita be- hatolt a dubovai pap szobájába, de senkit nem bántottak. A pap öreg és gyöngö volt és a zsidó fájdalomak meg- törték. Az ágyban feküdt, a szívós természetű papné ápolta mindenféle erősítő szerrel.

Kozákov banditái bejöttek a szobába és ráparanosítottak a papra, hogy szálljon le az ágyról, amelyben fegyvereket és pénzt rejtettek.

— Szólj nekik, — mondotta a pap feleségének — hogy beteg vagyok és nem tudok lábamra állani, ne kívánják tölem, hogy leszálljak.

Az öregasszony megmutatta az orvoságos ívegeket és odaadta nekik egyetlen százast. A banditák elállottak kívánságuktól és visszaadták a pénz- jegyet.

Ez az eset a városkába mély be- nyomást keltett, mert mindenki azt hitte, hogy a pogromesimálók ereje megtörik a rabbi házában. A szegény zsidók, akik a pogromok miatt állandó félelemben éltek, értékeiket elhozták a pap házába, amelynek minden zuga megtelt értékes tárgyakkal, ezüst gyertya- tartókkal, drága ruhákkal, pénzzel.

Tiso beav reggelén újra betörték Kozákov bandái a városba. A zsidók rohantak a pap házába, a három szoba gyorsan megtelt halálraijedt asszonyokkal és férfiakkal, akik szívszorongva lesték, mikor hárul el a veszedelem fej- jük fölött. És mindenki az aggastyán pap nagy érdemeiben bizakodott.

Hirtelen szekercedőngések hallat- szottak. A szoba egyik fala bedült és a résen fegyveres emberek nyomultak be. Két banditának első dolga volt a kereveten fekvő beteg papra sujtani a fegyverrel. Az ott lévő zsidók pedig segélykiáltások közepette kirohantak a házból és elszéledtek a városban. A banditák egészen megfélekedtek arról, hogy gyilkolni szándékoztak. Csak fosz- togattak és a többi bandita is ilderohant zsákmányolni.

Mihelyt a zsákmányt széjjelhoradták, rátámadtak a megsebesült papra és kö- vetelték tőle a rejtett kincsek kiadását. Közben puskatussal verték a szeren- esétlen aggastyánt. A pap feleségének könyörgései, rimázkodása hiábavaló volt, a banditák válogatott kínzások között ölték meg a dubovai papot. Tíz kanna vizet öntöttek beléje, végig hurcolták az udvaron és szuronydöfések közepette követelték az eldugott pénzeket.

Az öreg néhány pillanatra magához tért és felesége tolmácsolásával kérte a banditákat, löljék agyon, mert nem bírja a sok kínzást. Ezt a kérést nem teljesítették a zsványok, akik nem tá- voztak szerdától péntekig a lakás tájé- káról.

A rabbi családja, gyermekei és uno- kái a ház padlásán rejtőzködtek el, ahova felhallatszott az öreg pap nyö- gése és jajkiáltása. Az elbujt emberek esőndesen viselkedtek, senki a pogrom- hősök közül nem gondolhatott arra, hogy a ház zsidókat rejtget. Egyszer azonban valaki köhögött és az udvaron lévő egyik bandita jelentést tett arról a vezetőnek. Erre leibálták a padlásról a rabbi családját és egyik fiát, Men- delt, nyomban darabokra vagdalták, egy másikat pedig golyóval végeztek ki.

A város orosz lakosai megelégték a pogromokat és kiűzték Kozákov ha- ramiát a városból. Nagy mézsgödröt ástak és a pogrom áldozatait ebbe az egy sírgödörbe helyezték el. A pap többek állítása szerint még élt, amikor bedobták a tömegsírba.

Igy aludt ki Micha Jozsef Berdi- csevsky apjának élete.

Bővítik és szűkítik a választókerületeket

Az Uj Kelet tudósítójától

Ellenzéki körökben nagy felhábo- rodást keltett Voitojanu tábornok belügyminiszter rendelete, melyet a prefektusoknak megküldött és amely lehetővé teszi a választókerületek kisebbitését, vagy kiterjesztését. A rendelet felhívja a prefektusokat, hogy a választókerületek módosításá- ról tegyenek sürgős javaslatot és ki- látásba helyezi, hogy egy héttel a választás megkezdése előtt beérkező javaslatok alapján is módosítja a ke- rületeket. A rendelet, melyet január 30. boesított ki, a belügyminiszter 884. sz. alatt közli, hogy az igazságügymi- nisztart felhatalmazták a kerületek kiigazítására és így lehetségessé válik egyes falvak vagy városok csatolása egy kerülettől a másikhoz. Az ellen- zékiek tudják, hogy a rendeletet a liberálisok erdélyi eshetőségeinek megjavítására adták ki és emlékez- lékeztenek Tisza István gróf eljárásá- ra, aki ugyanilyen eszközökkel állította lehetetlen helyzet elé az ellenzék jelöltjeit.

— A rendelet — írja az „Aurora” — nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy

azokat a falvakat, amelyekben sikerült liberális szavazókat nyerni, az utolsó pillanatban összevonják.

Igy remél a kormány mandátumokat szerezni, miután belátta, hogy tisz- tességes uton nem juthat hozzájuk.

Tegnap este minisztertanács volt, amelyen Bratianu miniszterelnök to- vábbi utasításokat adott a választá- sokra. Megállapította a katonai intéz- kedéseket is, amelyekről a miniszter- tanácsról távozó Bratianu kijelentette „csak elszigetelt jellegűek.” A nem- zeti párt vezeterei azonban kijelentették, hogy ezek a katonai intézkedések sokkal messzebbmenőek, semmint azt a miniszterelnök elhíttetni akarja. Tudják, hogy a katonai paranesno- kok szigorú utasítást kaptak, hogy a megyei prefektusok rendelkezéseit feltétel nélkül és haladéktalanul tel- jesítsék.

— Ezeket a választásokat — mon- dotta az egyik ellenzéki politikus — nem a választó, hanem a szuronyok fogják eldönteni. Jobban tenné a kor- mány, ha mindjárt kinevezés útján töl- tené be a képviselői és szenátori ma- dátumokat.

A liberálisok és a nemzeti párt között folyó egyezkedésekről és tár- gyalásokról szóló híreket ma a leg- határozottabban megeáfolták. Ugyancsak megeáfolták azt a hírt is, mintha Goga erdélyi csoportja közeledést keresne a kormányhoz. Gogák — mondotta a volt művészeti miniszter egyik barátja — semmiesetre sem működnek együtt a liberálisokkal. Minden a választás eredményétől függ. Ha megerősöve kerülünk ki a küzdelemből külön pártot fogunk alakítani. Ami Groza Péter magatartását illeti, arról bizonyosat nem mondhatok. Az ő szándékai ismeretlenek, lehetséges, hogy Bratianu- val hallgatóságos megegyezésre jutott. Bratianunak szüksége van egy jónévű

erdélyi politikusra, mert másképen a liberális párt Erdélyben nem tud gyökeret fogni. Látható ez a liberális jelöltek listájából is, amelynek fele regátbéli politikusokat sorol fel.

A „Luptatorul” tegnapi híradása, amely szerint

Marioara hercegnő hivatalos el- jegyzésén az ellenzék vezeterei nem vesznek részt,

nagy feltűnést keltett Take Jonescuék siettek a híradást megeáfolni. Az „Epoca” mai száma tudni véli, hogy az ellenzék vezeterei nem osztják egységesen ezt a felfogást. Ezzel szemben ma az „Aurora” azt írja, hogy Take Jonescu kivételével, aki mindenkor Bratianu csatlósa volt, az ellenzék több vezetője valóban nem jelenik meg az udvarnál.

— Emlékeztetjük a konzervatív-de- mokratákat — írja az „Aurora” — Jorga kijelentéseire, melyeket Bratianu kinevezése után tett. Jorga megefogadta, hogy többet nem lépi át a királyi palota küszöbét, nem megy el Belgrádba az esküvőre, sőt a koronázáson sem je- lenik meg. Az erdélyi nemzeti párt min- denben osztja Jorga felfogását.

A párt vezeterei a királyt Bratianu foglyának tartják.

Nem lehet kétséges az sem, hogy Ave- rescu sem vesz részt az udvar ünne- pésein a mellőzések után, melyben utóbbi időben részesült. Igaz, hogy Ar- getoianu nem osztotta a vezér felfogá- sát, de a pártfegyelmet kötelezőnek tartja.

— A bolgárok és a magyarok — írja ma a „Viitorul” — a parasz- pártot támogatják. A dunántúli bolgár szervezetek utasítást kaptak, hogy tá- mogassák Mihalache és Stere dobrud- zai kommunista jelöltjeit. Rőpiratokat osztogatnak, amelyeknek cimlappján Mi- halache arképe felett „Az Istenanya áima” felírás olvasható. A rőpirat bol- gár nyelven minden „jó bolgár hon- polgárt” felszólít, támogassa a parasz- párt jelöltjeit. De szövetkeznek a car- nisták Kun Béla magyarjaival is. Az erdélyi magyar néppárt elhatározta, hogy ott, ahol saját jelöltjeik nincse- nek, a parasztpárt vagy a szocialisták jelöltjeire szavaznak.

Az ellenzéki pártkörökben a „Vi- torul” cikke nagy feltűnést keltett, mert tudják, hogy a liberális párt is mindent elkövetett, hogy a nemzetisé- geket a maga számára megnyerje. A „Viitorul” vádjait semmiképpen nem tudják összeegyeztetni a kormány hi- vatalos álláspontjával, amely a béke- szerződésben a nemzetiségek szá- mára biztosított jogokat meg akarja adni.

Maniu Gyula tegnap hosszasan tár- gyal Brandesh Rudolfal, a szász nemzeti párt vezérével és állítólag mege- állapodás a is jutott vele.

Bizalmat szavaztak a Wirth- kormánynak

(Lapzárta után érkezett).

Berlin, február 15. A parlament bizalmat szavazott a kormánynak, mely után a miniszterelnök kijelen- tette, hogy a kormány legközelebbi céljai: a génuai konferencia előkészí- tése és az adóreformok végrehajtása.

Lemondott a lak- bérleti bizottság elnöke

Megelégette a visszaélése- ket. A lemondást elfogadták

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A sorozatos lakáshivatali botrá- nyoknak az elmúlt héten ugylátszót, végeszakad. Metes prefektusnak ugyanis sikerült legalább elvben keresztülvinnie, hogy a lakásügyek- kel foglalkozó két hivatalt, a lak- bérleti bizottságot és a lakáshivatalt egységesítik és ezáltal véget vetnek annak az áldatlan küzdelemnek, amely a két hivatali szerve között állandóan dult és amelynek hátrá- nyait a közönség minden esetben kénytelen volt megérezni.

Az egységesítés azonban már az előmunkálatoknál esdőt mondott és a lakáskérdést ideiglenesen úgy vélték megoldani, hogy a lakbérleti bizottság revizió alá veszi a maga- sabb rangú tisztviselők lakásait és azokból a lehetőség szerint rekvi- rálni fog a lakásnéküliek részére.

Ez a terv csak az egységesítési kísérlet felbomlása után mintegy vigaszképpen merült fel és keresztül- vitelében maga a lakáshivatal sem bizott. Nem is bizhatott, mert hiszen gyakorlatból tudja, hogy a lakás- hiány katasztrófális voltának épen az az oka, hogy a radikális megol- dási mód helyett ilyen tervekkel mérgecsítették el a helyzetet.

Ismeretesek azok a kontravenciák amelyek a két lakáshivatali szerv működésében keletkeztek. Az ellenté- tek elsimítása ugylátszik lehetetlen- nek bizonyult, mert néhány nap előtt lemondott a lakáshivatal főnöke Gui- mann. Most aztán Pacurar, a lakbér- leti bizottság elnöke adta be lemond-ását. Lemondását azzal indokolja, hogy nem hajlandó tovább tűrni azo- kat a visszaéléseket, amelyeket eddig kénytelen volt eltűrni és nem kíván egy olyan hivatal élén állani, amely- nek elősorbán az a célja, hogy a mindenkor uralkodó politikai pártok exponenseinek az igényeit kielégitse.

Pacurar lakbérleti bizottsági elnök nyilatkozott az újságíróknak lemond-ása okáról és kijelentette, hogy a fent említett okokon kívül elősorbán az birta a lemondásra, hogy minden intézkedés, amely a lakáskérdés meg- oldását célozta, rajta kívül álló okok miatt keresztülvihetetlen volt. Így például a lakáskataszter intézménye is megbukott a kivitelnél, tisztán azért, mert az adminisztrációs mun- kálatokat olyan intézkedések keresz- tezték, amelyek minden munkát meg- bénítottak.

Végül figyelmezteti Pacurar a közönséget, hogy minden esetben, amikor lakásukból jogtalanul elrek- virálnak részeket, az ügyészséghez forduljon, mert jogorvoslást a mai viszonyok között csak a büntető igazságszolgáltatásnál lehet keresni.

Pacurar lemondását a mai nap folyamán már be is nyújtotta és azt el is fogadták. Utódjáról azonban ed- dig még nem történt gondoskodás. A lakáshivataloknál tehát most az a helyzet, hogy a tervezett megoldás helyett a legnagyobb fejtelenség ura- lkozik.

— A rendőrök inspekción díja. Két héttel ezelőtt miniszteri rende- letre elvették a esendőrségi közegek mellékjövödelmét, amely a színhá- zokban és mozikban való inspicálás- ért kaptak. Minden egyes inspekió husz leít jelentett a kiszívetésű rend- őrtisztviselőknek. Az indokolatlan sé- relem érhető elkeseredést okozott, mire Popovici Valér rendőrprefektus intervenciójára a belügyminisztérium megváltoztatta előző rendeletét s visz- szaállította az inspekió díjakat. Az új díjak csak ötvenszázalékosak, vagyis minden előadás után tíz leít.

Ha izléses

nyomtatványt akar, kérjen árajánlatot az

UJ KELET

nyomdájától

Cluj, (Kolozsvár) Str. Baron J. Pop (Brassai-utca) 10. sz. Telefon 879.

HIREK

Brattianu Vintila és a nagykarolyi főrabbi

Az Uj Kelet tudósítójától

Nagykaroly, február 13. Vasárnap, február 12-én Nagykaroly városát meglátogatta Mosoiu tábornok és Brattianu Vintila pénzügyminiszter. Az üdvözölő küldöttségek között Schönfeld Lázár főrabbi, a város zsidósága nevében üdvözölte a minisztereket, mire Brattianu miniszter válaszában a következőket mondotta:

A liberális kormány a szabadság és az egyenlőség alapján áll. Kérdezzék csak meg a regátbeli zsidóságot, hogy az miért határozta el a liberális kormány támogatását, mert ismerik a kormány multját és tudják mit tett az a zsidóság polgári jogai érdekében. Igazodjanak önként is a regátbeli zsidóság után és támogassanak bennünket. Biztosítom, hogy jogaikat mindenképpen megvédjük és a teljes egyenlőséget az ország minden más polgárával.

Schönfeld főrabbi ezután szóval tette a kisebbségi iskolák rossz helyzetét és kérte azok állami támogatását. Brattianu válaszában kifejtette:

Az iskolák támogatására pénz kell és mint pénzügyminiszter nem tehetek ígéret, mivel tudja, hogy az nincs. Szerinte csak akkor lesz, ha konszolidált állapotok lesznek. „Segítsenek az egyházak és azok felkészüljenek, hogy az mielőbb bekövetkezzék, akkor lesz az államnak pénze és jut majd a felekezeti iskoláknak is.”

Uj helyiségben az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központja. Az E. Zs. N. Sz. központi irodája, mely eddig a Szentlélek-utca 1 szám alatt volt, a Calea Regele Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 sz. alá költözött. Ugyanide tette új székhelyét a Nemzeti Alap erdélyi részre hivatala. A Szövetség régi helyiségeiben a Tarbut főtűkarsága nyert elhelyezést.

Az első erdélyi zsidó ifjúsági lap. Erdély zsidó ifjúsága régóta kénytelen nélkülözni azt a meghitt jópajtást, aki szórakoztassa, oktassa, ismereteit bővítsé s jobban-rosszban állandóan mellette legyen s örködjék felette, hogy el ne hibázza azt a lépést, amely az élet útjához vezet. A jövő héten új lap indul meg Kolozsváron, mely biztosan számíthat rá, hogy a zsidó ifjúság első látásra barátjának fogadja, mert a legjobb erdélyi s más magyar nyelvű zsidó írók színes, szórakoztató írásain kívül, mindenki megtalálja majd a nívós és változatos tartalmu folyóiratban mindazt, ami az érdeklődését komolyan foglalkoztatni képes. A zsidó történelem és irodalom nagyjai, zsidó szokások, versek, mesék, elbeszélések, adomák, érdekes esetek és dátumok, ismertetések a természetrajz, fizika, földrajz, számtan köréből, szórakoztató leírások, a modern technika csodái, sport, cserkészlet, képek az új Zsidó-országból, rejtvények, körkérdések, mindmegannyi rovata a harminckét oldalos folyóiratnak, melynek a neve „Ifju Kelet” lesz.

Edison hetvenöt éves. Február tizenegyedikén töltötte be Thomas Edison, a világhírű amerikai feltaláló, életének hetvenötödik évét. Edison ezen a napon épüget dolgozott, mint máskor. Hatalmas gyártelep alkalmazott munkásai ünnepi vacsorát rendeztek az ősz tudós tiszteletére.

Egy tábornok öngyilkossága. Bécsből jelentik; Gottfried Suchan lovassági tábornok gyógyíthatatlan betegsége miatt tegnap beretvával átmetette a nyakát és elvérzett. A tábornok hatvanhat éves volt.

A bécsi egyetem válsága. Bécsből jelentik: Az egyetem minden tudományos intézményével az osztrák valutáris bajok miatt válságba jutott. Komolyabb bajok elkerülése céljából egyesület alakult, amely föladatait az egyetem főntartását illette ki. Az egyetelnőke Spitzmüller, az osztrák-magyar bank kormányzója, alelnőke Kedlich professzor. A választmány zsidó tagjai: Dr. Ernst Benedikt, a Neue Freie Presse kiadója, Ludwig „Neurath, Louis Rotschild, Ernst Strasser, C. Castiglioni és Dr. Gottfried Runwald.

A Hakoah estélye. Aradról jelenti tudósítónk: A Hakoah, a fiatal aradi zsidó sportegyesület szombaton tartotta nagyszabású műsoros táncestélyét, mely az aradi balszezon kétségtelenül legkimagaslóbb művészi eseménye volt. A műsort Reicher Jenő újságíró szellemes programja vezette be, amit Engel Lenke mondott el. Morgenstern Irma és Barna Tibor egy kedves Molnár Ferenc apróságát adtak elő. Dr. Ungár Imre, Farkas Ilus preciz kiséréte mellett Wieniawszky Dudziarz mazurkáját hegedülte. Szalai Aranka Mendelsohn Hoffmann-ját és Rubinstein Azrát énekezte, Darvas Ernő művészi kiséréte mellett. Grünwald Sámuel volt budapesti főkantór, zsidó melódiákat énekelt. Az est fénypontja Kalmár Baba volt, aki nagy közvetiséggel, egy kedves sportmonológot mondott el. A konferanszé néhez szerepét Darvas Ernő, az aradi színház kiváló művésze látta el szellemesen. A Hakoah ünnepén dr. Márkus Mihály aradmegye új prefektusa is megjelent dr. Beles Jenő alispán, Gritta Ovidiu rendőrprefektus és Angel István aradi polgármester kíséretében. Az előkelő vendégek, kiket a sportegyesület nevében Kalmár József, dr. Singer Jenő és Vörös László dr. üdvözölték, látható élvezettel nézték végig a stílusos programot. Az anyagi eredmény több mint 15.000 lei. Az éjféli szépségverseny győztese König Baba lett, a második díjat Gellért Irén, az aradi színház fiatal művésznője vitte el. A Hakoah továbbra folytatni kívánja azt a szép zsidó munkát, melynek alapkövetétele szombaton volt.

Snitzler Reigen-ja Párisban. Párisból jelentik: Az irodalom és művészet fiataljai társaságot alapítottak, amely célul tűzte ki a külföldi kiváló drámai termékek francia nyelven való előadását. Néhány évvel ezelőtt hasonló céllal alakult itt egy irodalmi és színházi társaság, amely azonban leginkább régi angol drámákat újított fel. Ez a társaság valóságos diadalutat tett Angliában és az Egyesült-Államokban. E társaság tagjai közül többen az új alakulathoz mentek át. Az első színterületű darab Snitzler Reigen-ja Sidersty fordításában. A darab előadása körül legfontosabb szerepe a világirodalomnak van. A kritika a darabról és az előadásról nagyon melegen emlékezik meg.

Abbázia és Lovrana pusztulása. A háború előtt az összeomlott monarchia legkedvesebb üdülő és szórakozó helye Abbázia és a mellette levő Lovrana volt. A két csodálatos fekvésű hely mostanában az összeomlás előtt áll. A két község előjárósága, a kórházbizottság, az orvosok, a hotel- és villatulajdonosok közös memorandumban fordulnak az olasz kormányhoz. Az emlékiratban keserűen panaszkodnak, hogy a háború és egy három esztendősi üzleti pangás a tönk szélére juttatott mindenkit, aki vagyonát valamilyen abbáziai vállalatba fektette. A hoteleket és szanatóriumokat a katonai rekvirálások pusztították el, a helység parkjai, utjai és kis kikötői mindenféle a pusztulás képét mutatják. Az a remény is megilusult, hogy a háború után a két üdülőhely újra visszanyeri régi szépségét és gondozottságát. A ház- és hoteltulajdonosok eladják ingatlanjaikat és nem akadnak vállalkozók, akik komolyan neki fognának az Adria gyönyörű helyének rendbehozására. A memorandum arra kéri a kormányt, hogy államsegítséggel bátorítsa a magánvállalkozást.

Grafikus-bál Kolozsváron. Az Erdélyi és Bánát Grafikai Munkások Szövetségének kolozsvári kerülete február 19-én, este nyolc órakor a Biasini-szálloda nagytermében műsoros bált rendez. A tiszta jövedelem a felépítendő színház alapjához lesz esatolva.

Dosztojevski ismeretlen kéziratai. Moszkvából jelentik: A napokban eddig ismeretlen Dosztojevski kéziratokat találtak, amelyeket egy irodalmi bizottságnak adtak át rendezés céljából.

Elszámolnak a vasutasok pénzevel. Bukarestből jelentik: Az „Adeverul” közli, hogy a közlekedésiügyi minisztérium erélyi folytatását rendelte el egy már két éve folyó vizsgálatnak, amelynek az erdélyi vasutasok a kárvallottjai. Ugyanis még a koronabeváltás előtt, amikor a bukaresti főpénztárból az erdélyi vasutasok fizetését leiben átutalták a kolozsvári központi igazgatósághoz, a pénzt kezelő tisztviselők a lelt eladták és 2,50 arányban számolták el akkor, amikor a lei napi árfolyama 4 kor. volt. A differenciát az eladók vágták zsebre. A közlekedési miniszter most szorgalmazza ennek az ügynek a végleges elintézését.

A szerb király eljegyzése. Bukarestből jelentik: Tegnap este minisztertanács volt, amely a szerb király fogadtatásának és a február 22-én levő hivatalos eljegyzés programjának megállapításával foglalkozott. A programot betérjesztik a király elé jóváhagyás végett. Azután a minisztertanács a papírárok rohamos emelkedésével foglalkozott és megbízta Sassu kereskedelmi és iparminisztert, hogy ebben az ügyben vizsgálatot indítson.

A Keren Kajemet 1921-ben. Százhuszonnyolcezerkilencszáz angol font bevételről számol el a Zsidó Nemzeti Alap hágai központja. Az idei bevétel a tavalyi bevételhez képest jelentékeny eszkkenést mutat. Ebben az esztendőben 32.400 fonttal kevesebbet áldozott a zsidóság a Nemzeti Alap javára, mint 1920-ban. Nemesak a valuták elértéktelenedése okozta ezt a eszkkenést, de az a kényszerűség is, amely a zsidó nyomor enyhítésére népszerűtlen akciókat indított világszerte. Hozzájárult bizonyára a Keren Hajjeszód újjászervezése is, amely szintén lekötötte és igénybevette a zsidó áldozatkészséget. Mindazonáltal kétségtelen, hogy a Keren Kajemet gyűjtéseinek emelkedő tendenciáját csak átmenetileg zavarhatták meg a gazdasági krízis hatásai. A Keren Kajemet szervezete még az elmúlt évben is kiszélesült, úgy, hogy most már nem negyvenhat ország — mint 1920-ban — hanem ötvenhárom támogatott működését. A befolyt 126.000 angol font országok szerint így oszlik meg:

Ország	Befolyt (Angol Font)
Egyesült-Államok	35.000 Pf.
Mezopotámia	15.947 „
Anglia	8.401 „
Románia	5.865 „
Németország	5.465 „
Argentína	4.445 „
Lengyelország	4.303 „
Erec Jisrael	3.606 „
Délafrika	2.955 „
Csehszlovákia	2.757 „
Ausztrália	2.714 „
Kína	2.659 „
Keletgalicia	2.334 „
Ausztria	2.250 „
Ujzeeland	2.196 „
Jugoszlávia	1.957 „
Hollandia	1.699 „
Itália	1.508 „
India	1.472 „
Straits Settlements	1.440 „
Elzász-Lotharingia	1.414 „
Litvánia — Kovno	1.390 „
Lettország	1.302 „
Transylvánia	1.256 „
Belgium	1.156 „
Bulgária	1.113 „
Bukovina	1.011 „
Kanada	935 „
Besarábia	935 „
Svájc	899 „
Finnország	711 „
Nyugatgalicia	689 „
Magyarország	674 „
Svédország	635 „
Esztország	544 „
Keletszibéria	542 „
Egyiptom	532 „
Görögország	516 „
Franciaország	285 „
Brazília	279 „
Szmirna	225 „
Dánia	205 „
Hollandia — India	199 „
Litvánia — Wilna	173 „
Törökország	155 „
Norvégia	118 „
Chile	100 „
Japán	59 „
Tunis	56 „
Párizs	15 „
Portugália	10 „
Philippinák	7 „
Jamaika	1 „

A Nemzeti Alap az elmúlt esztendőben 52.250 dunam területtel szaporította meg a zsidó nemzet birtokállományát.

Házasság. Berger Esztikét eljegyezte Mandel Miksa Szilágyisámsón. (Minden külön értesítés helyett.) Weisz Kató Székpaták és Friedmann Marcell Bánffytelep jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Részvénytársaság a kolozsvári vásárcsarnok felépítésére. Kolozsváron komoly akció indult meg, hogy a rég tervbevevett vásárcsarnok építést tavasszal megkezdik. Az ehhez szükséges tízenötmillió leit a város az államtól akarta kölcsönvenni. Mikor a pénzügyminiszter legutóbb itt járt, Pop Julian polgármester tárgyalásokat folytatott Brattianu Vintilával egy állami kölcsön felől, de a miniszter a bankokhoz utasította a várost. A bankok viszont a pénzügyministryra való hivatkozással megtagadták a hitelt. Erre a városi tanács elhatározta, hogy a Széchenyi-téri vásárcsarnokot részvénytársaság építse fel, melynek alapító tagjai a város, az iparkamara s a Sfatul Negustorese lesznek. A város telket ad s ennek árát részvényben jegyzi le. A kamara s a Sfatul utján fel fogják hívni a kereskedőket, hogy vegyenek részt a részvényjegyzésben, mert a vásárcsarnok üzlethelyiségeinek bérbeadásánál a részvényesek előnyben fognak részesülni. Az alapítási tervet a napokban jelenik meg.

Palesztina alkotmánytervezete. Londonból jelentik, hogy az angol kormány Palesztina alkotmánytervezetét már elkészítette és átadta a cionista szervezetnek, hogy a szervezettel szemben precizirozhassa álláspontját. A tervezet a palesztinai araboknak Londonban tartózkodó delegációja is megkapta.

Churchill fogadta az arab delegációt. A „Press Association” jelentése szerint lord Churchill a gyarmatiügyi hivatalban fogadta a palesztinai arabok delegációját és megtárgyalta vele az aktuális problémákat, az arabok és zsidók között való viszony szabályozását, a Balfour-deklarációt és a zsidó nemzeti otthon kiépítését. A konferencia részleteit még nem ismerik. A „Morning Post” komoly forrásból vett információk alapján jelenti, hogy a purparlék során a cionista invázió kérdéséről egyáltalán nem tárgyaltak. Churchill csupán a palesztinai alkotmány alapelveit fejtette ki a delegáció előtt. Ezek az elvek még nem véglegesek. A „Colonial Office” állítólag olyan közigazgatást akar teremteni Palesztinában, amely a korona kolóniák szisztémája szerint a reprezentatív kormányzat első fokozata lenne. A közigazgatásnak ebben a keretében a főköormányzó autokratikus hatalmat gyakorolna és csupán a törvényhozó testületre támaszkodnék, amelynek tagjait legnagyobb részben maga a főköormányzó nevezné ki. Ez a kormányzati szisztéma divott mindama kolóniákban, amelyek autonómiát kaptak. Ezt a rendszert azonban mindenütt csak átmenetileg alkalmazzák és a teljes autonómia életbeléptetése után természetesen önmagától megszűnik.

Vadász és Tsa

villamossági és vízvezetési be-
rendezések szerelési vállalata

Ciuj, Egyetem-utca. New-York épület.
Telefon: 2-14. 997 Telefon: 2-14.

BARZEL

„Fizicarie - vasúzet

CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Olesó nyomtatva-
nyokhoz csak az

UJ KELET
nyomdájában járhat!

Régi ellen, h
belföldi
s ezáltal
a gazda
zásához
vett ma
szakérte

a vas
álló

Novemb
ségnek
ból esal
dott meg
egy koc
akkor is
vagonki
a közp
soha s
hogy a
megeng
lakon is
pokig
holtvága
tekintés
arról, h
igy nem
kocsikat
duáltak.

Szam
val v

mig oly
mint Ar
vagonja
Soka
hogy a
a keres
kereske
s ezért
vagont,
ban szü

Az ü
ferenciáj
sekkel s
restü k
szabályz
osztásár
tett rend
magánsz
tézmeny
ezentül
több vag
hogy a
ronkivül
is a buk
de a ke
kódó elo

Le

Mag
Lebovic
ber az.
adója.
hogy s
Joskelet
asztán
tegye.

Elt P
láknak.
maradt,
és a hét
kenyér

Az a
gát és e
— J
éjlek é
se, nem
nem is
éhes gy
tom öve

Joske

— E
Töpre
megragy
dalmasa

— H
butasága

— D

ments Is

magának
egy dok

Joske
nyogato
fogta Po

Perel
látod it

Korlátozzák a vagonkiutalásokat Kik kaphatnak vasuti kocsit

Az Uj Kelet tudósítójától

Régóta hangzik a panasz a CFR. ellen, hogy nem ad elegendő vagonot a belföldi teheráruforgalom lebonyolítására s ezáltal maga az állam is hozzájárul a gazdasági konszolidáció megakadályozásához. Egy nagyobb cég fáradságot vett magának és kiderítette, hogy a szakértelem hiánya miatt

a vasut még a rendelkezésére álló vagonokat sem tudja felhasználni.

Novemberben a kolozsvári üzletvezetőségnek negyvenezer kocsija volt s ebből csak harminchétezer vagon rakódott meg, holott ha feltételezzük, hogy egy kocsit csak hetenként ürül meg, akkor is havonta legalább százhuszezer vagonkiutalás bonyolítható le. Hogy a központi vagonelosztó bizottságnak soha sincs elegendő kocsija, az az oka, hogy a kocsikat az igénybevevők a megengedett szállításon kívül más vonalakon is felhasználják, sok kocsit hónapokig hever jelentéktelen állomások holtvágányain s a központnak nincs áttekintése, nincsenek pontos jelentései arról, hogy a vagonok hol vannak és így nem tudja visszarendelni azokat a kocsikat, amelyek már rég felszabadultak.

Szamosfaiván állandóan százai vesztegelnek az üres kocsik,

míg olyan nagy forgalmi centrumnak, mint Aranyosgyéres, alig van napi öt vagonja.

Sokat támadták a vasutat azért is, hogy a vagonelosztó bizottságban sem a kereskedelmi kamara, sem az érdekelte kereskedők képviselői nincsenek benne s ezért van az, hogy mindenki kaphat vagonot, csak azok nem, akiknek valóban szükségük van kocsira.

Az üzletvezetőségek legutóbbi konferenciája foglalkozott ezekkel a kérdésekkel s a bajok orvoslására a bukaresti központi szállítási bizottság új szabályzatot dolgozott ki a vagonok elosztására. A hivatalos lapban is közzétett rendelet kimondja, hogy minden magánszemély, társaság, vagy más intézmény a szokásos öt kocsin kívül ezentul csak abban az esetben kaphat több vagonot, ha hivatalosan igazolják, hogy a szállítás halaszthatatlan. A soron kívüli kocsik kiutalási joga továbbra is a bukaresti központ marad ugyan, de a területi igazgatóság mellett működő elosztóbizottságok saját hatáskörükön belül, a központ előzetes jóváhagyása nélkül is kiutalhatnak tetszés szerinti számú kocsit. Tekintetbe kell venniük azonban a vezérigazgatóság minimális szállítási tervzetében megállapított lehetőségeket, vagyis a vagonelosztó bizottságoknak nem áll jogában más tehervonatokat összeállítani, mint amilyeneket a vezérigazgatóság elrendelt. Az elosztóbizottságok önhatalmu intézkedését korlátozza a központnak az a kikötése is, hogy a vagonok kiutalásánál a következő

elsőbbségi sorrendet

kell betartani.

1. Elsősorban a hadsereg, megyei és községi hatóságok tarthatnak igényt vagonra s ez esetben is előnyben részesülnek a romlandó élelmiszerek, valamint azok a szállítmányok, melyek kárt szenvedett vidékre szállnak. Az ilyen szállítmányok fuvarozására a maximumnál több vagon is kiutalható.

2. Oly gyárak és iparvállalatok, amelyek elsőrendű szükségleti cikkeket állítanak elő, a szükséges nyersanyag beszerzésére, tüzelőanyag és a késztermékek szállítására szintén a rendszernél több vagonot kaphat.

Mindenki megtehetné volna...

Dr. Fischer Tivadar választójogát a polgármester elutasította a bíróság megítélte

Az Uj Kelet tudósítójától

Az erdélyi nemzeti kisebbségeknek a választásokon való részvételét főképen az tette és teszi ma is problematikusá, hogy a választási listák olyan hiányosak, hogy a kisebbségek azokban a helyeken is, ahol számbeli többségben vannak, nem indulhatnak a siker reményével a választási küzdelemben. Az erdélyi és fővárosi lapok heteken keresztül írtak erről a lehetetlen helyzetről, politikusok és miniszterek nyilatkoztak ebben a kérdésben, de végeredményben a listák mégis csonkán és kiegészítetlenül maradtak. Holott, mint egy bekövétkezett precedens mutatja, a választói listák kiegészítésének lehetett volna eredményesebb módját is választani. Csak egyszerűen a törvény betartását kellett volna követelni attól a fórumtól, amely egyedül hivatott a törvények sértetlensége fölött öröködni:

a független bíróságtól.

Ma már sajnos a bírói döntés által elért precedensnek kevés gyakorlati értéke van, mert a listába való fel-

vétél határideje lejárt. A bírói döntés azonban rendkívül jellemző arra, hogy a kisebbségekhez tartozó választójogosultak mennyire nem érzik a politikai jogok gyakorlásának kötelességét, mert ha mindenki a törvényes utat választotta volna, akkor ma nem csonka listákkal indulnánk a választásokba.

3. Magánosok, akik elsőrendű szükségleti cikkeket, élelmiszert, élőmarhát és tüzelőanyagot szállítanak.

4. Az ipar fejlesztéséhez szükséges gépek és anyagok szállításával foglalkozó cégek és gyárosok.

5. Kereskedők, akik ruházati cikkeket és konfekciós árut tartanak raktáron.

6. Petróleum és fatermékek s minden más teheráru, elsősorban az ország belső szükségletének fedezésére s csak másodsorban kivitelre.

Az egyes vagonkiutaló bizottságok természetesen csak a saját üzletvezetőségük területére adhatnak vagonot. Ha a szállítmány más üzletvezetőség vonalain is át kell haladjon s napi három vagon nem elegendő a szállításra, a vagonok kiutalását a bukaresti központtól kell kérvényezni. Tekintettel arra, hogy a legtöbb vasuti szállítmány ilyen természetű, az a feltétel megnehezíti a teheráruforgalmat. Káros megkötés az új szabályzatnak az a pontja is, amely kimondja, hogy a központi bizottság más kerületekből való szállításra csak az esetben fog vagonokat engedélyezni, ha a szállítandó áru az illető üzletvezetőség területén nem található.

Fischer Tivadar, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke ez évi február tizedikén kérvényt adott be Kolozsvár polgármesteréhez, hogy az érvényben lévő törvények alapján vegyék fel a választók névjegyzékébe. A választójogi törvény 29. szakasza ugyanis módot nyújt arra, hogy a választói listák hivatalos kiegészítésétől számitott tíz napig felvételüket kérhessék mindazok, akik formai vagy egyéb hibák miatt kimaradtak a választói névjegyzékből. A polgármester dr. Fischer Tivadar kérését azzal az indokollással, hogy annak idején, amikor a névjegyzékek elkészültek, még nem felelt meg a választópolgár összes követelményeinek. Többek között akkor még nem optálta a román állampolgárságot sem és ezért a vá-

lasztói törvény 11. paragrafusának ötödik pontja értelmében

méltatlan a választói jogra.

Dr. Fischer Tivadar nem nyugodott bele a polgármester elutasító végzésébe, hanem a törvényben adott jognál fogva felebbezett a kolozsvári járásbíróhoz. A bíróság helyt adott kérésének, megváltoztatta a polgármester elutasító végzését és

elismerte dr. Fischer Tivadar választói jogosultságát.

A járásbírósg rendkívül érdekes és elvi jelentőségű határozata így szól:

A kolozsvári járásbírósg az Erdély, Bánát, Körösvidék és Máramaros területén érvényben lévő választói törvény 29. szakasza alapján megváltoztatja a polgármesteri hivatalnak, illetve a kolozsvári összeíró bizottságnak 791—1922 számú határozatát és dr. Fischer Tivadar választói jogosultságát elismeri.

Indokolás

Dr. Fischer Tivadar kolozsvári lakos választói névjegyzékbe való felvétele iránt beadott kérvényéhez mellékelte a kolozsvári ügyvédi kamara lajstromának kivonatát, amelyből kitűnik, hogy dr. Fischer Tivadar 1914 január elsején nemesak kolozsvári lakos volt, de gyulafehérvári illetőségű is. Ugyancsak ebből a lajstromból megállapítható az a körülmény, hogy dr. Fischer Tivadar már 1920-ban letette a hűségnyilatkozatát a román államnak s mint ilyen felvételre az ügyvédi névjegyzékbe. A 11. paragrafus 5. pontja értelmében csak az az ügyvéd méltatlan a választói jogra, aki a névjegyzéknek végleges lezárásáig megtagadta a szolgáltatást, de nem az is, aki a hűségnyilatkozat letételével teljesjogú román állampolgár lett.

KRUCSIN

vezető járásbíró.

Az ítéletből örömdeszen állapíthatjuk meg, hogy a kolozsvári járásbírósg helyzete magaslatán áll és nem félemlítették meg politikai szempontok. A legsajnálatosabb a dolgban csak az, hogy a határozatok sokkal kisebb a gyakorlati értéke, mint elvi jelentősége.

Dughagyma

nagyobb mennyiségben kapható LEBOVITS ADOLF, terménykereskedőnél Caránsbes (Krassó-Szörény megye.) 3369-1

Lebovics Joskele

Irla: Roda Roda

Maga még nem tudja, ki az a Lebovics Joskele? Pedig híres ember az. Hét vármegyének ő a tanácsadója. Mikor valaki már úgy állt, hogy se ki, se be, akkor felkereste Joskelet; ez két percig gondolkodott, aztán azt mondta: így, úgy, ezt tegye.

Elt Nyitrán egy öregebb asszony, akit Polláknéknak hívtak. Perele Polláknak. Az ura meghalt. Hét gyereke maradt, egyik kisebb, mint a másik és a hét gyermekszáj hiába tátogott kenyér után.

Az asszony összeszedi a bátorságát és elmegy Joskeléhez.

— Joskele, — mondja — miből éljek én? Nekem nincsen semmim se, nem is értek semmihez se és nem is tudok semmit. De van hét éhes gyermekem és egy nagy bánatom övelük.

Joskele megráncolta a homlokát: — Egy nagyon nehéz eset ez.

Töprengett és töprengett, aztán megragygott az arca és végül diadalmasan felkiáltott:

— Hát te élni fogsz az emberek butaságából. Legyél egy doktornő.

— De Joskele! Talán csak — ments Isten — nem ment el az esze magának? Mi az, hogy én legyek egy doktornő?

Joskele csak bólogatott, csak hunyorgatott a szemével, aztán kézenfogta Polláknét és kivezette a kertbe.

Perele leltem — mondja neki — látod itt ezt a füvet? Nahát ez egy

csodafű. Ebből fogsz te teát főzni és meggyógyítod a betegeket. Adok neked belőle egy marékra valót és fordíts azt a hasznodra. No most menj és légy okos.

— De Joskele és ha ebből a kevésből kifogyok?

Joskele most már heveskedett: — Akkor majd sziveskedel kimenni a kertbe és tépsz majd más füvet magadnak.

Pollákné doktor lett. Meg sem várta, hogy hívják valahova; ha hallotta, hogy egy asszonyt a közsvény gyöttri, felkereste és teát főzött neki. És ha egy másik asszonyról azt hallotta, hogy láza van, hát elment ahhoz is és neki is teát főzött. Akár lábizzadásról, akár szemgyulladásról panaszkodott valaki, Pollákné egyformán és rendületlenül a teájával itatta.

Négy héttel ezután felkereste Polláknét egy vadidegen és így szólt hozzá:

— Hallja, Pollákné, az én Julim szegény gyerekégybe fekszik és úgy kinlódik, hogy minden vadon erdőnek legyen mondva. Ugyan menjen hozzá kedves jó Pollákné és adjon neki a maga híres teájából.

Pollákné ezek után az első siker után taktikát változtatott s ezután már csak hívásra kereste fel a betegeket.

És mindenütt rendületlenül a teáját főzte.

Az orvosok természetesen irigyelték a sikerei miatt és üldözték, Polláknéknak emnélfogva seholsem volt

maradása. Tizenhárom esztendő alatt huszonnyolcszor költözködött. Már a huszonnyolcadik faluban lakott. A gyermekei felnőttek, a lányait férjhez adta, a pénzt érdekre és betegeket már csak úgy látogatott meg, ha kocsit küldtek érte. A tea gyógyító erejét ráolvással fokozta. Három varázsigt tudott. Egyet fiatalasszonyoknak, a beteg lábak ellen, egyet általában öregasszonyok részére és egyet nagyon öreg asszonyoknak, akik cukorban szenvedtek.

Joskele megöregedett és egy napon így szólt a gyerekeihez:

— Tudjátok-e gyerekek, mire volna guszatusom? Egy széf, nagy potykára, jó zsiros póliszmártásban.

Este potyka gözölgött nagy táliban az asztalon. Joskele előbb a szörnyeteg fejét, aztán a mellét vágta le magának és ahogy evett és kéjeltgett és dicsérte a jó falatot, hát egyszerre csak magasra vetette a két karját, kimeresztette a két szemét és úgy elkékült, hogy a pontynál is kékebb lett.

És hörgött és hörgött a szörnyű szálkától, amely a torkán megakadt.

— Az istenért, az istenért, apuska! — kiáltották kétségbeesetten a lányok.

A fiuk ezt ordították: — Orvost! Orvost! Orvosért szaladjatok. A mama rájuk süvitett. — Mi az, hogy orvos? Mit tudhat itt egy orvos? Fogassatok a ko-

esiba, de szaporán és hozzátok el Polláknét.

Joskele feküdt a diványon és nem hallott semmit sem és nem is tudott semmiről sem. csak hörgött és úgy zihált, mint a fujtató. Lassan mult el egy nehéz félóra, életében a legnehezebb talán.

Egyszerre megnyílt az ajtó és ugyan ki turódt be rajta? Hát a Pollákné, suhogó selyemben, nagy aranyláncal. Amióta doktorkodott, még sose látszott ilyen zavartnak és bántortalannak.

— Joskele — szólt a beteghez — mi van magával? Hallom: szálkát nyelt. No, majd főzők teát magának.

Joskele feltekintett. A szemével szinte elnyelte az asszonyt és látszott rajta, hogy megfeszített erővel az emlékei tktorássa.

Egyszerre megvilágosodott. Köhögött és prűszkolt és törte a szót:

— Hiszen ez... hiszen... ez a Perele Pollák, akinek én tizenhárom évvel előltem...

Pollákné nagyon, nagyon halkán és bizonytalan hangon nyugtatta:

— Joskele, drága, én... én fogok főzni teát magának.

— Perele! Mit fogsz te főzni énnekem? Teát? Te? Énnekem?

És Joskele harsogva fölnevetett. És krárogott és prűszkolt és köpködött és nagy jókedvében ide-oda tekergette. És a száлка a torkából kifordult.

— Nu — szólt sértődötten Pollákné — az első korty teáig még várhatott volna, Joskele drága.

Tsa
zetéki be-
vállalata

York épület.
telefon: 2-14.

ZEL
vasúti
ZSVAR.
telefon: 10-49.

LET
juthat!

Megürültek az ausztriai vonatok

Háromnegyedórát utazik egy tojásért vasuton a paraszt

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Bécs, február 16. Az osztrák vasutaknak a múlt év őszén mintegy huszonnyolcmilliárd korona deficitjük volt. A vasuti hivatalnokok és munkások fizetésének javítása is elkerülhetetlenné vált. Emellett azonban az osztrák vasutak személy- és teheráruja olyan alacsony régiókban mozgott, hogy a tarifa felemelését a legtermészetesebb dolognak kellett tartani. Az ősszel tehát háromszorosára emelték az osztrák vasuti tarifát. Az osztrák korona állandó elértéktelenedése azonban a vasuti ügyében is éreztette a maga végzetes körforgásának kikerülhetetlenségét. Alig emelték fel a tarifákat és egyenlítették ki a deficitet, a deficit a kisebb értékre esőkként korona folytán a maga eredeti összegének többszörösére emelkedett. Más méntesség tehát nem kínálkozott, mint a tarifák újabb felemelése. Február elsejei hatállyal tehát ismét felemelték háromszáz százalékkal a tarifát. Az a vasuti jegy, mely novemberben Mödlingig, vagy Purkersdorffig (egy félorányira Bécsből) tizenkét koronába került, december elsején már harminchat korona volt. Most azonban a háromszázszázalékos emelés mellett tulajdonképpen négyszeresre emelték az árakat, mert megtartották a december elsejei árat és ehhez még hozzáadték az összeg háromszorosát. Ugy, hogy a novemberi tizenkét, decemberi harminchat koronás szomszédos forgalmu jegy ma már 144 koronába került.

Az új tarifaemelés hatása az utasok megcsökkenésében jelentkezik. Különösen a távolsági forgalomban olyan nagy összegek szerepelnek egy-egy utazás vasuti költsége címén, hogy csak azok utaznak, akiknek okvetlenül kell. Mint tudósítónknak illetékes vasuti körökben mondták, az utasok megcsökkenéséből még nem akarnak állandó következtetést levonni, mert az ausztriai közönség hámulatos hozzáalkalmazkodást tanusított még eddig az árak emelkedéséhez. A vasutigazgatóság az utóbbi napokban éppen azt állapította meg, hogy a külföldről érkező utasok száma feltűnően megcsappant, ami viszont aligha tudható be a tarifaemelés hatásának, mert külföldi valutáról átszámítva az osztrák vonalakra való utazás még mindig nagyon olcsó.

Legkevésbé a parasztokat érinti a tarifa emelése. A parasztok most sokkal többet használnak a vasutat, mint azelőtt. A parasztok a maguk utazásainál igen érdekes egységszámításra helyezkedtek. Ők egy-egy tojás árában számítják az utazásukat. A parasztok így okoskodnak:

— Ahova azelőtt egy félnapig gyalogoltunk, oda most elutazunk két-három tojás árért. Vigye az ördög, hiszen a tyukok egyre tojnak.

Egy-egy tojás árért csakugyan háromnegyed órányi utat lehet megtenni Ausztriában.

A bécsi pályaudvarok raktárházai zsúfolva vannak áruval. A februárra bejelentett tarifaemelésre való tekintettel ugyanis kereskedők és szállítók, valamint magánosok is előzőlötték küldeményeikkel a pályaudvarokat, hogy azokat még olcsóbb árszabás mellett adhassák fel.

Aki Bécsben a turistázás vagy a korezmázás között akar választani, még mindig inkább dönthet a turisztázás mellett, mert egy 120 koronás vasuti jeggyel hóval fedett nagyszerű hegyvidékre érkezhetsz, viszont a vendéglőben háromszáz koronát kell fizetnie két és fél deci rizingért. A rizing barátai azonban a 180 koronás különbözet dacára sem adják magukat a sokkal olcsóbb turisztázásra.

— Utlevelegyezmény a francia és svájci kormány között. Svájc és Franciaország között végleges megállapodás jött létre az utelvelek láttározására. Az egyezmény szerint a két ország állampolgárai csak abban az esetben kötelesek utelveleket láttározni, hogy egyik országból állandó tartózkodásra vagy munkát keresni utaznak a másik állam területére.

KÖZGAZDASÁG

Az új tőzsde-törvénytervezet

Az Uj Kelet tudósítójától.

A kereskedelemügyi minisztériumban törvénytervezet készül, amely újjászervezi Románia egész tőzsdeügyletét, mert a régi királyság tőzsde-törvényei elavultak, Erdélyben pedig nincsenek tőzsdék. Az új tervezet kidolgozására Stefan Chicos kereskedelmi osztályfőnököt és Steikovicit, a bukaresti kereskedelmi kamara főtitkárát, valamint Hiotu, a fővárosi tőzsde szindikátusát bízták meg. A három kitűnő szakférfiu befejezte munkáját és nagyon valószínű, hogy bármely kormány alatt is a parlament elé kerül.

Az új törvénytervezet három kategóriát állít fel: 1. deviza- és értéktőzsde, 2. áru- és élelmiszertőzsde, 3. raktárbérleti- és folyamhajtási tőzsde. Az egyes városokban szükség esetén két tőzsde is működhetik. A tervezet szerint Bukarestben, Kolozsváron és Temesváron értéktőzsde és valutatőzsde és egy-egy áru- és élelmiszertőzsde, Galacban, Brailában és Konstancában egy-egy áru- és élelmiszertőzsde és egy-egy raktárbérleti- és folyamhajtási tőzsde. Ezenkívül lehetővé tenné az új törvény a speciális tőzsdék felállítását is királyi rendelet által, mint például Foksaniban börtőzsdét, Ploestiben petróleumtőzsdét, stb. Hogy az államot fölösleges költségektől megóvja, az új törvény úgy rendelkezik, hogy a tőzsde költségeit az illető város kereskedelmi és iparkamarája viseli mindaddig, míg a tőzsde nem gondoskodik szükségleteit fedező jövedelmekről.

A törvénytervezet tőzsdeügyletnek tartja mindazokat az üzleteket, amelyek akár a hivatalos tőzsdén, akár a tőzsdei magánforgalomban kötöttek, ha azokat a tőzsdésindikások, ügynökségek, vagy a tőzsde hivatalos jegyzőkönyve felvettek. Csekket, devizákat és idegen valutákat csak a tőzsde által lehet vásárolni, vagy eladni, kivéve a magánosokat, akik egyéni szükségleteiket elégítik ki. Ez a rendelkezés igen nagy fontosságu, mert lehetővé teszi a valutaüzletek pontos ellenőrzését.

Uj rendelkezéseket tartalmaz a tervezet a tőzsdetanácsokra vonatkozólag is. A szakbiztosok élén nem állhat más szakmabeli szakember. A tanácsok széleskörű autonómiára működnek, a jó üzletmenet érdekében bármilyen határozatot hozhatnak az ipari és kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása mellett. A minisztériumban felelősségi kamarát állítanak fel, amelyek a tőzsdetanácsok határozatai ellen beadott felelősségekben döntenek. A minisztériumban felállított kamara hatáskörébe tartoznak a közvetítők és a tőzsdetanácsok között felmerülő esetleges konfliktusok. A felelősségi tanács a következőkből alakul: a kereskedelmi és ipariügyi minisztérium képviselője mint elnök, az összes tőzsdék által öt évre megválasztott három tőzsdetanácsos és az ország összes iparkamarái által ugyanezen öt évre kiküldött három szakemberből.

Minden tőzsde élére a király kor mánybiztosát nevez ki. A kinevezés öt évre szól, kivéve a valuta és értéktőzsdék élére kinevezett kormánybiztosokat, akiknek megbízatása határozatlan időre szól. Utóbbiak olyan állami főhivatalnokokból vagy a kereskedelmi kamarák tisztviselőiből kerülnek ki, akiknek szolgálati ideje legalább tizenöt év. A kormánybiztosok hatásköre: 1. ellenőrizni minden ügynök, vagy közvetítő által kötött tőzsdeügyletet, 2. felülvizsgálni a napi árfolyamokról kiadott jelentéseket és a megkötött üzletekről felvett jegyzőkönyveket, 3. figyelemmel kísérni a valuta napi árfolyamát, hogy megfeleljen a külföldi értékeknek, 4. résztvesz a tőzsdetanács ülésin és jelentést tesz a kereskede-

lemügyi miniszternek minden határozatáról, amely szerinte nem közérdeket szolgál, 5. bíróság elé állítja a tőzsdetanács, ügynöki, közvetítői vagy látogatói kar bármely tagját, ha a fennálló törvények ellen vét, 6. ilyen esetekben a bíróság előtt a vádlói tisztet látja el.

Az új törvénytervezet megtartja azt a kapcsolatot a tőzsdék és az iparkamarák között, melyeket az előző törvény előírt. Eszerint a kamarák szedik be a tőzsdék különleges jövedelmeit. Ezt a rendelkezést a külföldi tőzsdéken elejtették, de a mi speciális viszonyaink között célravezetőnek bizonyult.

Belföld

Mit tartalmaz a készülő import-export rendelet. Jelentette tegnap az Uj Kelet, hogy a kormány megtartott mindennemű ki- és bevittelt, hogy a most készülő import-export rendelet részére a szükséges adatokat zavartalanul össze lehessen gyűjteni. A rendelet kidolgozására kiküldött bizottság munkája nagyjában elkészült és a napokban megjelenő rendelet, értesülésünk szerint, a következőket fogja tartalmazni: Azok az áruk, amelyek a vámállomásokra érkezők és amelyek részére rendes behozatali engedélyt adtak, behozhatók, ha a vámilletékeket aranyban megfizetik. A nem előírtas engedély alapján behozott áru a vámhivatalokban marad. A magánhasználatra szóló árukat felülvizsgálják, hogy valóban egyéni fogyasztók-e. Ha igen, az új tarifa szerint behozhatók. A kiadott engedélyek alapján lehet exportálni az új vámtetelek szerint, a még elintézetlen kérvényeket az új intézkedések szerint bírálják el. A petróleum és a fennálló rendszer szerint kerül kivételre, de hamarosan ezt is újraszabályozzák.

Iparfejlesztési kedvezményi kapta a „Monitorul Oficial” február 14-iki 257. száma szerint: Simon Vexler bór-gyár Kisenev, Uhl és Fia pászka és husvéti liszt gyár Nagyszében és Const. Pribegeanu malma Calarasi.

Az R. M. S. bevételai. A legaktívabb állami üzem, a dohányjövődék bevételéről hivatalos kimutatást tett közzé a központi igazgatóság. Eszerint az elmúlt év április elsejétől 1922 jan. 31-ig a dohányjövődék bevétele 1 milliárd 164 millió 726 ezer 376 leit tett ki, az előző évi 612 millió 709 ezer 82 leivel szemben. A jövedelmek tehát majdnem kétszeresre emelkedtek.

Kijavítják a nagyváradi-brassói országutat. A legfelsőbb műszaki tanács — mint Bukarestből jelentik — tegnapi ülésén elhatározta a Teuei-Galac és a Nagyváradi-Kolozsvár-Brassói országut kijavítását.

A bukaresti hitközség nem kap husvétra gabonát. Bukarestből jelentik, hogy az ottani zsidó hitközség a husvét pászkaliszt szükséglet fedezésére a falusi szövetkezetek központi igazgatóságától megfelelő mennyiségű buza kiutalását kérte. A szövetkezetek igazgatósága a kiutalást megtagadta, azzal az indokolással, hogy nem rendelkezik megfelelő gabonamennyiséggel.

Feloszlatnak öt üzletvezetőséget. Mo-siu tábornok közlekedésügyi miniszter tervezetét készítette Tancred Constantinescu vezérigazgatóval a vasuti adminisztráció reorganizálásáról. A tervezet alapmotívuma az, hogy a vezérigazgatóság hatáskörének egy részét az üzletvezetőségekre fogják decentralizálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kerületi igazgatóságok számát megnövelik, ellenkezőleg, a vezérigazgatóság úgy tervezi, hogy egész Romániában összesen csak négy üzletvezetőséget hagy meg és pedig a jasiit Moldva, Bukovina és Beszarabia részére, a bukaresti Dobrudza és Havasalföld, a kolozsvári Erdély és Máramaros, végül a temesvári a Bánát és az Oltdiek részére. A kisenevi, brassói, aradi, craiovai és csernovici kerületi igazgatóságokat megszüntetik. Az ügykezelést szintén egyszerűsíteni fogják azzal, hogy az előző kormány által feloszlalt forgalmi felügyelőségeket visszaállítják. Az új rend életbeléptetését a miniszter április elsejére igéri.

A G ceduláris adót havonként számolják el. Bukarestből írják: A pénzügyminiszter utasította a pénzügyi hatóságokat, hogy az ingóságok jövedelmére kivetett 15, 13 és 12 százalékos adót a jövőben ne három havonként, hanem minden hónapban számolják el.

Külföld

Pénzügyi rekord az olasz kereskedelmi mérlegben. Rómából jelentik, hogy a kereskedelemügyi minisztérium kimutatása szerint az olasz kereskedelmi költségvetés deficitje az utolsó két év alatt 11 milliárd lírától 3 milliárd lírúra csökkent. Ezt a teljesítményt a szaklapok méltán nevezik a legnagyobb kereskedelmi rekordnak.

Németország széntermelése. Tegnap részletesen foglalkoztunk a német nehézipar válságával, amely a jövételi bizottság által megállapított szénzállományok miatt vált akuttá. Tájékoztatóul alább közöljük a Németország (Saar-medence és Pfalz kivételével) 1921 évi széntermelésére vonatkozó adatokat. A zárójelben levő számok az előző évi és az 1913 évi termést jelentik, a zárójelben levő harmadik szám pedig az 1913-as összertermést jelenti a Saar-medence és Pfalz termelésével együtt, millió tonnákban. Közben: 13621 (13144—17310—2011), barnaszén: 12301 (11188—8723—8723), koks: 2792 (2518—32682—3463), barnaszénbrikett: 2824 (2427—2197—2197).

Leiforgalom a párisi tőzsdén. Párisból jelentik: Február 7-én 200 ezer lei értékű ügyletet bonyolítottak le 8-as kurzuson, február 8-án 100 ezer lei értékben 9 és 3 s-on. Február 9-én 250 ezer lei értékű ügyletet kötöttek 9 és feles árfolyamon.

Angol ajánlat az Adria-vasút kiépítésére. A „Bohemia” belgrádi levelezője jelenti: Az új jugoszláv államnak négy nagy vasuti vonal kiépítésére van szüksége: a Belgrád—Szerém—Vajdaság; a Belgrád—Macedónia, a belgrád—sumadiai és a Belgrád—Adria vasutonalakra. Egy angol bankesoport Kumarkudi pénzügyminiszter kezdeményezésére visszaterve, érdeklődést mutatott a belgrád-adriai vasút kiépítés iránt. A bankesoport ajánlatot is tett építési költségek folyósítására és 15 millió angol fontot ajánlott, melyet a bankesoport kilencszázalékos kamatozás mellett nyújtott volna. A bankesoport feltételei azonban igen súlyosak voltak. Kérték az állami monopóliumok elzáróztatását és a vasutak és pályaudvarokra vezetendő jelzálogos megterhelést. A 15 millió fontból csak négy millió fontot akartak kifizetni, a többi vasuti anyagban kellett volna Jugoszláviának elfogadni. Bár az országnak életérdeke, hogy saját vasuti vonala legyen a tengerhez, az ajánlatot nem fogadhatta el, mert a rendkívül terhes ajánlat csak fokozta volna azt az elkésredést, melyet a szövetségesek magatartása Belgrádban felidézett.

Valutapiac

Zürichi tőzsde febr. 16-án. Nyitás: Berlin 256, Newyork 513, Milánó 2490, Budapest 79, Zagráb 165, Varsó 15, Bécs 17, osztr. kor. 9.

Páris, febr. 15. Bukarest 9³/₈, Berlin 575, Prága 21³/₁₆, Bécs —³/₈, Newyork 1155, Brüsszel —, London 5088 —, Amszterdam —, Milánó 56⁵/₁₀, Zürich 225.

Prága, febr. 15. Lei —, dinár 65³/₄, márká 2662⁵/₁₀, leva 81¹/₄ —, svájci frank 1025 —, norvég kor. 876, dán kor. 1081 —, svéd kor. 1375⁵/₁₀, lira 253, fr. frank 452⁵/₁₀, font sterling 229³/₄, dollár 52⁵/₁₀, osztr. kor. 86, holl. for. 1971, lengy. márká 152⁵/₁₀, magy. korona 820.

Berlin, febr. 15. Lei off. 157 —, Krisztiania 3177⁵/₁₀, Kopenhága 4135, Stockholm 5250, Helsingfors —, Róma 978⁵/₁₀, London 875, Newyork 200 —, Páris 1735 —, Zürich 3905 —, Madrid —, Bécs 645, Prága 378⁵/₁₀, Budapest 3090.

Zürich, febr. 15. Bukarest —, Berlin 257⁵/₁₀, Amszterdam —, Newyork 512, London 2237, Páris 4435 —, Milánó 2505, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 972⁵/₁₀, Budapest 78 —, Zagráb 170, Varsó 15 —, Bécs 17, osztr. kor. 9.

Budapest, febr. 15. Lei 507 —, Napoleon 2520, font sterling 2840, leva —, dollár 649 —, francia frank —, márká 335 —, lira 3075 —, osztr. kor. 1075 —, rubel 51⁵/₁₀, szokol 1223 —, svájci frank 12630, dinár 833 —, lengyel márká 1950.

Hölggek figyelmébe!

Estélyi és utcai ruhákra legújabb divatu any, ezüst és gyöngyhímzés, mindenféle géphímzések, ajorozás pliszirozás és guovrőzés gyorsan és szépen készülnek a

Himző Szalonban
Unió-utca 15., emelet.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

ROMÁN OPERA

Heti műsor

Péntek: Tosca.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Szibill. (Operettrepreiz. Uj szereposztással s új betanulással. Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 98. szám. B.) Szombat d. u.: Piroška és a farkas. (Gyermekelőadás, olcsó helyárakkal.) Szombat este fél 8-kor: Támár. (Operajudonság 2-odszor. Operahelyárakkal. Operabérlet 14. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. e. fél 11-kor Bartók Béla hangversenye. (Operahelyárakkal.) Vasárnap d. u. 3-kor: Két árva. (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: Szibill. (Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 99. sz. C.)

Hétő: A Csikós. (Ünnepi előadás. Szentgyörgyi István születésének 81-ik évfordulóján. Premierhelyárakkal. Általános bérletszűnetben.)

Kedd: Támár. (Operajudonság, 3-odszor. Operahelyárakkal. Napibérlet 100. sz. D. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Gazdag lány. Sorényen folynak az előkészületek a jövő hét műsorának szenzációs eseményéből, a Szemes Béla Gazdag lány c. új vigjátékából. A Gazdag lány az idei budapesti évadnak legértékesebb s leghatalmasabb sikere. Nálunk parádés szereposztásban s igen gondos előkészületek után fogják a jövő hét derekán bemutatni. Főszereplői: Izsó Miklós — Lengyel, Laczkó Aranka — Lengyel, Lengyel Vilmos — Lengyel Ervin, Izsáky Margit — Maca, Poór Lili — Fräulein Marie, Forgács Sándor — Kovács tanár, Baróti Erzsébet — Margit, Táray Ferenc — Tamás, Aldor Juliska — Anna néni, Hajnal Klári — Márta.

Szibill. Ma este lesz a reprize a legszebb s legdiadalmasabb magyar operettek egyikének, Szibill-nek. Több mint egy éve nem szerepelt ez a gyönyörű daljáték színházunk műsorán s most teljesen új szereposztásban fogjuk látni. Vasárnap este megismétlik a Szibill előadását.

Támár — másodszer és harmadszor. Bródy Miklós hatalmas sikert aratott új operájának szombaton este lesz a második előadása (operabérletben) s jövő kedden a harmadik előadása (napibérletfolyamban).

Uránia mozgóban: Péntek, szombat, Tolsztoj Leó regénye filmen, Anna Karenin. Vasárnap bűnügyi regény, Emberek, akik az utról letérnek.

Apolló mozgóban: Péntek, szombat, az Örlöngős baronessz. Vasárnap bűnügyi történet. Az ellopott milliók.

Egyetem mozgóban: Péntek, szombat, a Damaszkusz csillaga, második és befejező része. Vasárnap fantasztikus film, Mefisztó hatalmában, vagy az árnyjátékos.

Tarbut Országos Zsidó Iskolaegyesület Rendelkezési Alap

A „Tarbut” célja az erdélyi zsidóság hebraizálását szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fenntartása.

A Tarbut-hét alkalmából 1922 I. hó 20. befolyt összegek:

- Grünfeld Mayer 100, Wolf Sámuel 100, Hochleit Ignác 50, Neuberger Tr. 300, Singer Emil 200, Simon és Mandel 150, Vadász és Tsa 100, Janovitz Farkas 100, Thieben Gyuláné 100, Léderer Albert 200, N. N. 100, Diamantstein és Moskovits 100, Biró Andor 200, Mihelfi Endre 200, Moskovits Jakab 300, Brunberg Károly 300, Schwartz Márton 100, Rosenfeld Armin 100, Farkas Márton Barót 100, Trattner Vilmos Barót 100, Paneth Armin Barót 100, Seszler Soma Barót 50, Halász és Farkas Barót 50, özv. Laufer Zsigmondné Barót 50, Kuperstich Izsó Barót 50, Beron Márkus Barót 20, Jakab József Ágostonfalva 100, Klein Mihály Felsőrákos 100, Hoffmann Ferenc Barót 20, Szilágyi Eleonóra 200, N. N. 140, Biró Andor 150, Keszler József 50, Ernster Sámuel III. o. t. 40, Becker Dávid Vasaskőfalva 20, Mirjam Leányegyesület Szilágyeshe 500, Sole Simon 100, Klein Izsák 500, Léb Simon 200, Wertheimer Izidorné 500, Sándor Tr. 150, Imre Kajos 100, Banca Mobiliera 500, Rados & Comp 500, Buchwald Sándor 100, Léb Fivérek 200, Katz és Bernát 300, Grünwald Jakab 100, Finkler Samu 50, Frinkel és Klein 200, Bermann Adolf 300, Ausländer Tr. 200, Gál Farkas 50, László és Tsa 120 lei. Összesen 10.160 lei. Hozzáadva az 1922 II. 6-án kimutatott összeg: 11.625 lei. Összesen: 21.785 lei.

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**
Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r. t.
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszi fel a kiadóhivatal!

Ujrafoncsorozás!

Füntükrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Viktoria

Faipari Műbuzorgyár Rt. Targu-Mures

Gyártelep, Sörház-u. 14. szám. Telefon 339. Raktár: Szentgyörgy-u. 5. szám. Posta mellett. Telefon 359.

2978-I

Butorkereskedők figyelmébe!

Mielőtt butorszükségleteit beszerezné tekintse meg a Viktoria butorgyár lerakatát, hol nagy választékban hálósók, ebédítők, és uriszobák kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb kivitelben. Levél megkeresésre árajánlatot teszünk. Vásárlás esetén feltételeink kedvezők. Ugyanott tölgyfadeszkák juányos árban kaphatók. Mindenféle furnier kapható.

Utíveleket 48 óra alatt láttamoz.

Felvez hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fotótásokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-I

Kottmann Károly és Tsai

Észvénytársaság 1220
Timisiora IV. Strada Iancu Vaccarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szeszdenaturáló telep. Szilvórium és törkölyfőzde, rum-, likőr- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Au Bon Gout

Bárdos Jenő

párisi és bukaresti áruházak lerakatának farsangi újdonságai megérkeztek
Főtér 4. 1282

Burttied és Herskowitz

Oradea-Mare — Nagyvárad

Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és legszolidabb importőri. Állandó gyári lerakat Chemnitz kétféle szövött árukban, ugyanint horgolt nyakkenőket, mindenféle harisnyát, szvettéket, sálakat stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D.M.C. cérnák és pamutokban. Megrendeléseket postán eszközölnék.

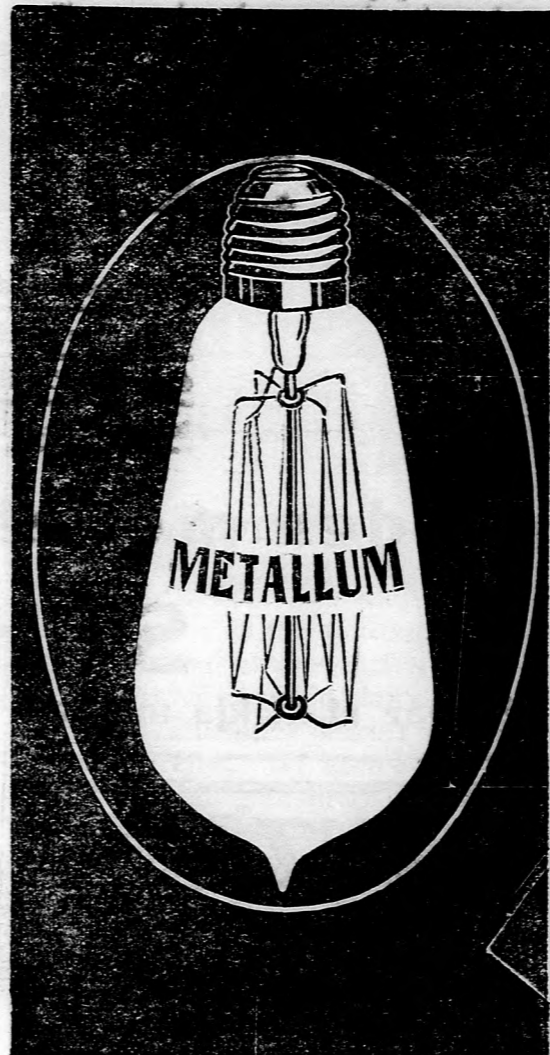
GUTHÁ. fit

Satu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-I

Parafadugót, plékronadugót, fadugót, stanolüvegkupakot, caps-lin-folyadékot, üveg-cimkét hordólemezeket, facsapot, kénlapot, gelatint, vizahőlyagot, acélblombát, parafatálcát (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biorol”-kefket, filtrigépeket, asbeszet, gumitömítőket, borszivattyukat, pezsgődrótháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegekhez raffiahálót, szivacsot, ónozt tubusokat, pléhdobozokat és valamennyi pincészeti cikket és gépeket a legolcsóbb napi árban.

Kérjen árajánlatot!

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban

Szövőcéma, nyers és fehérített 8—32 sz. Muletonál fehérített ..... 3—10 sz. Hardwaterionál, nyers és fehérített ..... 6—32 sz.

Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria”

Váltóüzlet és kereskedelmi r. Timisiora, IV. Str. Britanu 8. Telefon 97. Sürgönycim: Victoriabank.

CURORRA és CSOROLÁDE

raktár

Lusztig és Nussbächer
Cal. Regele Ferdinand 31.

Szállítunk postán, utóvét mellett.

A Temesvári Gyapjuipar Rt. kolozsvári fióküzletében: Calea Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24. 1302

Eredeti gyári árakon kaphatók: férfi és női gyapjuszövetek Engros és endetail! Harisnyaárak engros!

Olaszországból állandóan érkeznek friss küldemények: citrom és narancs, mogyoróbél, mandula, füge, datolya, ringli és egyéb gyarmatárak a Kaiz és Bernát céghez, Cluj. Piata M. Viteazu 34. (Széchenyi-tér.) Telefon 397. ahol a legolcsóbb napi árakban lesz eladva

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1289

A clujt Besz Din felügyelete alatt álló

Salamon Testvérek műmalmá Cluj, megkezdte a חסד לך liszt örlését.

Felhívjuk az érdekelteket, hogy igényeiket idejekorán jelentsék be Husvétit liszt eladás engros és endetail

Táblaüveget minden méreikben, lámpaarut, kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárut, demijonokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek

Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazu (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54. En-gros! En-detail!

Nagyeműségű lámpaár, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaár érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldia-u.) 4

TELEFON 71. 1311

Fontos és szolid kiszolgálás.

Noll, Schmoll & Comp

— Kis regény —

Irtá: **Solem Alejchem**

(Szabó Imre fordítása)

— Visszaadom a veszteségét — így akart egyezkedni a gazda — de ilyenkor az ember nem éri be a veszteséggel, az ember ilyenkor keresni is akar. Mit mondjak maguknak, kerestem, de ne kutassák, hogy mennyit. Leben und leben lassen. Ezuttal is ez az elvem érvényesült.

E szavaknál Arkadi harsányan felnevetett, de látva, hogy senki nem vevet, mentegetőzni kezdett:

— Nehogy azt higgyétek, hogy ments isten születtét kártyás vagyok, vagy talán zsebmetsző: nem kell félni tőlem, nem fogok magukkal összeházasodni, pénzt sem fogok kölcsön kérni maguktól, hála istennek abban a helyzetben vannak, amint látom, hogy kölcsönökkel nem állhatnak majd rendelkezésemre. Más az én helyemben hencogni szeret, kiszinezni a dolgait, én úgy mondom el az ügyeket, ahogyan vannak, tényéren hozom nektek az igazságot és megmondom őszintén, hogy a nyomor vitt arra, hogy ezt a sivár kenyeret választottam. Egy barátomnak a közmondását idézem: „Ami előttem fekszik vedd el, mert ha nem veszed, más veszi...” Röviden, egy

szép napon azért mégis kipattant a botrány és miért részletezzem, azon a szép napon eltűntem és néhány napig senki számára nem voltam látható. Azután két-három ember elé állítottak, akik érdeklődtek, ki vagyok, mi vagyok, mi a foglalkozásom, miből élek. Nagy igazságtalanság az ilyesmi, különösen azért, mert egyes embereket pécéznak ki erre, pedig ha a fél várost faggatnák ilyesmivel, bizonyos, hogy a fél város fele tömlőbe jutna.

Sem Brozentoler, a háziúr, sem Csájdéli a lakótárs nem feleltek. Sem igent, sem nemet nem mondtak, kiváncsiak voltak az új szomszéd élet-történetére, az új szomszéd pedig folytatta:

— Tudják, munka nélkül lézengeni, annak semmi célja nincs és tudják azt is, hogy a kártyajáték szenvedélye olyan nagy, hogy aki egyszer már megízlelte, kártya nélkül alig tud élni. Ugy vonzódik az ember hozzá, mint részeg a szeszhez. Ödöngéseim közben összeismerkedtem valakivel, aki nem egy magánklubba, hanem egy igazi „társaskörbe” vezetett és ezzel új világ nyílt meg előttem. Új paradicsom. Jó-hetek, amikor akarok, játszhatok, amikor akarok, olyan játékot választhatok magamnak, amelyik a legjobban tetszik és olyan tétetben játszhatom, amelyik nekem a legjobban megfelel. Ha jól esik, az ember félre áll és csak nézi a játékot, kibicel, vagy hozzátesz a játékos kártyájára. Senki nem kérdezi kiesoda, micsoda az ember, honnan jön,

honnan van pénze, nyert-e, veszített-e. Amíg egy fityingje van, addig mindig részt vehet a játékban, remélhet, de minden bizonyossággal veszthet. Ha veszít, mehet isten hírével, ahonnan jött, a világ nyitva áll előtte. Ez az igazi klub. Egy szép napon elusztat minden vagyonom, de megtörténhetik az is, hogy jó „paszba” jössz és akkor nekod muzsikáltak. A paszt pedig ki kell használni, szíjat kell hasítani a bankárból, a beleit kell kiszedni, hogy az ördög bujjék a gazemberek őseinek őseibe!

Arkadi nagyon felindult e szavaknál, öklét felemelte és nagyot ütött az asztalra. A szerző az ijedtségtől a földre pottyant.

— Valamivel csendesebben — szolt Bronzentoler — nem szabad halálra ijeszteni Csájdelit.

Arkadi mentegetőzött: — Még a gondolat is bosszant, amiért vissza adtam nekik a kis pénzt, ahelyett, hogy kocsit és lovat vettem volna, gumitápu jó kis kocsit, ahelyett, hogy becsusztattam volna kezeimet a zseembe, mint ahogy azt mások teszik és rendes ember lehettem volna Jehúpechen. De, ördög tudja, amikor veszteségben vagyok, nem is bosszankodom, mihelyt azonban nyerőpasszok jönnek, elvesztem a fejemet és nyerni akarok. Ötvenet negyvenre, százat nyolcvanra, kétszázat százhatvanra, négy-százat háromszázhuszra és nyolcszázat hatszáznegyvenre és...

— Csönd, esitt! — szolt Bronzentoler.

ler. — Ha folytatja, eléri a hatezeret és ki az ördög hiszi el magának, hogy hatezer tallér nyomta valamikor a kezét. Arkadi meg volt sértve:

— Maga persze azt hiszi — szolt kelleetlenül — hogy én itt hazugságokat lefetyelek, meséket az ezeregy éjszakából, nagyanya meséscskéit. Mondhattok rólam amit akartok, de hazug ember, az sohasem voltam. Ne lássam nagyanyámat, ha nem igaz minden, amit itt mondok. A legszentebb esküm ez, mert jó nagyanyám — isten éltesse — drága előttem és ma is küldözgetek neki egy-egy rubelt, még ha menydörög és villámlik is... és bár csak olyan szerencsém legyen, mint hogy egy alkalommal tizenhárom passzom volt. A szerencsétlenség csak az, hogy most már nem járhatok a klubba. Eladósodtam, jó testvérek, mondhatom minden hajamszála zálogban van, zálogba tettem jó aranyórámat, aranygyűrűmet és mindenemet, amire adnak a zálogházban, de meglássátok, mihelyt hozzájutok az első huszonötöshöz, százczert csinálók belőle. Látom, ugy néztek rám, mint egy örültre, de hallgassatok csak, számokkal dolgozom és meglátjátok, hogy egy ilyen fiu, mint én, százezeret is tud csinálni kevésből, mert gondoljátok csak meg, hogy jöhet egy tizenhárom passz és számítások csak ki, hogy mit jelent ez, ha van bátorságom és van pénzem mindegyikre tenni. Vegyetek elő tentát és tollat.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor 1 l. — Vastagabb betűvel 2 l. Legkisebb apróhirdetés ára 10 l.

Jegyzői teendőkhöz teljes jártassággal bíró irnokot azonnali beépítésre keresnek Román nyelv tudása megkívánatik. Ajánlatokat Secretar Cercuar Sinteu Jud. Cojogna címzendők. 332-1

Pianninói bérbé keresek. Cím a kiadóhivatalban.

Házvezetőnő feltétlenül intelligenciával rendelkező, anyahelyettesnek, kóser háztartásban j ritas 3 iskolás gyermek melé azonnali beépítésre keresetik. Ajánlatok fizetési igény és kor megjelölésével Popper Izidor fűrészyári igazgató címére Mercuria-Ciuc ra kéretnek. 3357-1

Jó megjelenésű nőtlen utazó a fűszer- és rövidáruszakmábol azonnali beépítésre keresetik, aki ilyen minőségben működött már és a román-, magyar- és németnyelvet bírja, küldje be ajánlatát működési bizonyítvány másolatokkal, esetleg referenciákkal, amelyek vissza nem küldetnek. Biztos jövőre jelégén a kiadóba. 3359-1

Keresünk román nyelv ismerettel bíró, német, magyar gépirnököt azonnali beépítésre. Pharma Piata Unirei 9. 3357-1

Bádóg és zamáncszett edény 1298 legelőnyösebben valamint, mindennemű bádógos és vízvezetékek szerelő munkákat legolcsóbban úgy helyben, mint vidéken vállal

Frisch Samu Cluj, Calea Motilor (volt Monostori-u.) 143

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szijgyártóbiak Állandóan nagy készlet kényelmes és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket kiz postacsomagokban is elkészítik. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lei. — Vagontélnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BÖRÖVÁN**, Gyatgyár-utca 1 — Gyorsúráru raktárral szemben. Telefoni gyár 3-86 — lakás 3-87

Előíráso hitelesített űrmértékek nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB villanyerőre berendezett gyárát an legutányosabban szerethetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Világceikk!
Luxor's
Coron Blue

Meszeléshez és kékitéshez nélkülözhetetlen angol kocka. I-a minőség. 1 láda 32 csomag. 16 csomag 1/4 és 16 csom. 1/8-es. 192 drb. 200 lei beküldése ellenében postán franco küld a

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12—97.
Engros engedmény. 1295

Fa-szizkerekek

a legpontosabb kivitelben
(Künnök könnyű súlyuk
és a közlőmű csekély meg-
terhelése által) 00000000

minden méretben raktáron
SCHIEB

gépgyár Rt. fiókja műszaki kereskedés Cluj—Kolozsvar

GANZ villamosítási részvételre és üzemeltetésére
Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)
Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1280

Első Erdélyrészi Észepáruvgyár CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Xenofon (Szappan-u.)

Fogászati arany ára 22 karátos lemez vagy kivágás per gram .... Lei 75—
20 karátos forrasztó per gram Lei 68-20
18 " " " " " 61-40
16 " " " " " 54-60
14 " " " " " lemez vonal
vagy kampóhuzal per gram " 47-80
Nemesfém beváltó!

Távíratí cím: Guvezere, Cluj.
2—13 TELEFON 1273 TELEFON 2—13

Szörme bundákban és különféle
szörmekben nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297
S. Eisenstädter & Co. szűcs, szörmeáruháza Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1—49.

Erdélynek legdusabban felszerelt nagykereskedése

rövid, nürnbergi, díszmü, játékaru, iskola és írószerek, lámpa, toilett-szappan, evőeszköz, tükör, kefe, cipőkrém, lakat és egyéb a szakmához tartozó árucikkekben. Eladás nagyban!

Nussbaum Testvérek Targu Mures—Marosvásárhely
Telefon 200. 1320

ÉKSZERÉSZEK

étűik és kirakatállványok mindentíe cikk részére nagy választékban érkeztek az

„ARGENTA”
óra, ékszer és alpaccaáru nagykereskedéséhez, Cluj, Strada Filipescu (Óvár) Szentlélek-utca 1299

Springer Károly
„Transilvania”
Dental Depot-ja
Cluj, Strada Memorandului Kolozsvar, Unió-utca 3.
Ujonnán berendezve!
Nagy raktár az összes fogorvosi műszerekben és anyagokban legjobb minőségű árucikkből. Pontos postai szétküldés. Szolid, olcsó árak. **Telefon 7—21, 1307**
Magas bért fizetek a város központjában egy külön bejárata **szobáeri, butorozva** avagy anélkül irodahelyiségnek. Springer, Str. Memorandului 3.

Wieni irodánk
és Bruck—Hegyeshalom—Buda-pest—Szo'nok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kőtegyanban felállított saját exposituraink utján **kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi** határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vi sza **darabára és vagonrakomány** szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj. P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotentur Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapav. 3185-1

Kássa A.
legolcsóbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmájamindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelepek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely. **CLUJ—KOLOZSVAR, 1288 Cal. Victoriei 99. sz.**

Szerkesztőhivatal Cluj-Kolozsvar L. Pop. —
Az Uj Kelet Szerkesztőhivatala Nyomda... Héber oszt. Zs. N. Sz.
A kéziratok szerkesztéséért... adnk vissza... het
V. évf
Milye... lven véle... sorsa a... vethető je... ép oly k... tudjuk a... kerül ki... nyarodik... De a né... és nem... dik a m... nyek viz... nyei. Ho... vár, ha... laszkodn... amely... maga éle... az megm... ténétébl... rüen és... zete nem... történeté... elég korá... dítani is... A zsi... esemény... kellett, n... nek ki a... nem tet... végzetet... vezesse?... testvéri s... önmegta... vjéte és a... nyit hald... érez. A r... szemerny... beteg zsi... rettentő... volna. U... Megérden... irgalomér... között ne... mint ép... tradíciók... a meghat... A leg... napikróni... bronzkap... ide kíván... Metatron... amely n... embervég... hogy Dá... végzett e... mennyi i... főangyalt... amaz. E... gött az e... ezer esz... királynak... engedték... Dávid he... tekre hiv... heteti. E... ki az uk... galomérz... csak imá... érte. A... mennek... vagy há... nak a sz... sorsa sze... Sokfel... legbetege... lábzan v... idáig ére... kise mon... beesett s... láthatta... irgalmunk... legendák... semmitse... rajnai hal... menthetti